

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun koulutusohjelma

Kaisa Hämäläinen

EUROVELO 13 SUOMEN REITIN
KULTTUURIMATKAILUKOhteet

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Kesäkuu 2015
Matkailun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
013 260600

Tekijä(t)
Kaisa Hämäläinen

Nimeke
EuroVelo 13 -reitin kulttuurimatkailukohteet

Toimeksiantaja
Karelia ammattikorkeakoulu

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää pyörä- ja kulttuurimatkailua, ja työn kohteena toimi Iron Curtain Trail -reitti eli EuroVelo 13 -reitti. Työn tarkoituksena oli kartoittaa EuroVelo 13 -reitin varrelta kulttuurimatkailukohteita, ja asiakkaina toimivat kansainväliset pyörämatkailijat. Työn on tehty toimeksiantona Karelia ammattikorkeakoululle ja työn tuloksia hyödynnetään toimeksiantajan hankkeessa. Tässä hankkeessa kartoitetaan ja tuotteistetaan kulttuurimatkailukohteita.

Kulttuurimatkailukohteiden kartoitus alkoi kohteiden etsimisellä kaupunkien ja kuntien sivustoilta. Apuna käytettiin myös aiemmassa EuroVelo -hankkeessa esiintyvää karttaa, johon on merkitty kulttuurimatkailukohteita EuroVelo 13 -reitin varrella. Kohteita karsittiin valintakriteereiden avulla, jotka määriteltiin työn edetessä. Valintakriteereiksi muodostuivat muun muassa maantieteellinen sijainti, eksoottisuus, tarinallisuus, saatavuus ja tietoisuus. Kohteet ovat myös luokiteltu temaattisten painopisteiden avulla, joita ovat suomalainen elämäntapa, ruoka, design ja luova talous.

Työn konkreettiseksi tuotokseksi muodostui kartta, johon on merkitty EuroVelo 13 -reitin kulttuurimatkailukohteita. Kartan avulla Karelia ammattikorkeakoulu voi kehittää EuroVelo 13 -reitin kulttuurisisältöä. Näin kulttuurimatkailua saadaan kehitettyä Suomessa ja mahdollistetaan myös kulttuurikohteiden tarjonta kansainvälisille pyörämatkailijoille.

Kieli
suomi

Sivuja 41
Liitteet 2
Liitesivumäärä 3

Asiasanat
kulttuurimatkailu, kulttuurimatkailukohteet, pyörämatkailu, kartoitus

THESIS
June 2015
Degree Programme in Tourism
Sirkkalantie 12 A
FI 80100 JOENSUU
FINLAND
013 260600

Author(s)
Kaisa Hämäläinen

Title
Cultural Tourist Attractions along EuroVelo route in Finland

Commissioned by
Karelia University of Applied Sciences

Abstract

The main objective of the thesis was to develop cycling and cultural tourism, the target being Iron Curtain Trail called EuroVelo 13 route. The main aim was to map cultural tourist attractions along the EuroVelo 13 route for international cycling tourists. This thesis was commissioned by Karelia University of Applied Sciences and its results will be used in their project. Which is surveying and producing cultural tourist attractions.

Mapping the cultural tourist attractions started by poringover the websites of town and municipalities along the route. The map on which some cultural tourist attractions along the EuroVelo 13 route has been marked helped in searching thoes. That map has also been used in another EuroVelo project. The attractions were screened out on the basis of selection criteria, including geographical location, exoticism, story, availability and awareness which were defined along the process. Selection criteria were also classified using thematic priorities, such as Finnish lifestyle, food, design and creative economy.

The concrete output of the thesis is a map, on which cultural tourist attractions along EuroVelo 13 route have been marked. With the map Karelia University of Applied Sciences can develop the cultural content of EuroVelo 13 route. This is the way how cultural tourism can be developed in Finland and by offering cultural attractions for international cycling tourists.

Language
Finnish

Pages 41
Appendices 2
Pages of Appendices 3

Keywords
cultural tourism, cultural tourist attractions, cycling tourism, mapping

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Opinnäytetyön tausta	6
2.1	EuroVelo	6
2.2	Viitekehys	7
3	Pyörämatkailu	9
3.1	Pyörämatkailun ominaisuudet	9
3.2	Pyöräilyvarusteet	10
4	Kulttuurimatkailu	12
4.1	Kulttuurimatkailun määritelmä	12
4.2	Kulttuurimatkailun temaattiset painopistealueet	13
5	Opinnäytetyön tarve, tarkoitus ja tavoite	15
6	Opinnäytetyön käytännön toteutus	16
6.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	16
6.2	Tiedonhankinta	16
6.3	Kulttuurimatkailukohteiden valinta ja kuvaus	17
7	Luotettavuus ja eettisyys	37
8	Lopuksi	38
	Lähteet	40

Liitteet

Liite 1	Kartalle valitut kulttuurimatkailukohteet
Liite 2	Kartalta pois jääneet kulttuurimatkailukohteet

1 Johdanto

Talous, ympäristö, hyvinvointi ja turvallisuus ovat keskeisessä asemassa pyörämatkailusta puhuttaessa. Kaikilla näillä osa-alueilla on vaikutuksensa pyörämatkailuun ja sen kehitykseen Euroopassa. Kulttuurimatkailua on haluttu yhdistää osaksi muuta matkailua, ja pyörämatkailu olisi sopiva matkailumuoto yhteensovittamiselle.

Pyörämatka voi olla kestoaltaan päivän, kuukauden tai jopa useamman vuoden (Pyoramatkailu.com 2013a). Pyöräily on fyysistä, mutta tarkoituksena ei ole rankka urheilusuoritus, vaan maisemien ihastelu ja itse matkan kokeminen (Kalmari & Kelola 2009, 59–60). Jokainen matkailija voi toteuttaa omanlaisensa pyörämatkan niin maastossa kuin maantielläkin. Pyörämatkan määritelmä vaihtuu matkan tarkoituksen mukaan. (Matkailun edistämiskeskus 2008, 3.) Myös kansainvälisyys pyörämatkailussa avaa monipuolisen mahdollisuuden pyöräillä esimerkiksi EuroVelo -pyörämatkailureittejä hyödyntäen. Nämä reitit ovat kasvattaneet pyöräilyn suosiota ympäri Eurooppaa. (EuroVelo 2015.)

Matkailun edistämiskeskus on laatinut vuonna 2010 tutkimuksen, jossa selvitettiin viiden maan kansalaisten syitä ja kiinnostuksia matkustaa Suomeen. Kulttuuri nousi selvästi esille tässä tutkimuksessa, ja syy Suomeen matkustamiselle on ensisijaisesti luonto. Muita syitä ovat turvallisuus, paikalliset ihmiset ja aitous. Tutkimuksessa käytettiin Suomeen matkustamisesta kiinnostuneita sekä jo Suomessa käyneitä matkaajia. Molemmilla ryhmillä oli samat kiinnostukset ja syyt Suomeen matkustamiselle. (Matkailun edistämiskeskus 2010, 35–36.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää kulttuurimatkailua erityisesti kansainvälisen pyörämatkailijan näkökulmasta. Kehityksen kohteena tässä opinnäytetyössä on EuroVelo 13 Iron Curtain Trail -reitti, jonka varrelta on karotettu kulttuurimatkailukohteita. Kartoitusta on lähestytty hyvin konkreettisesti luomalla kartta kulttuurimatkailukohteista.

2 Opinnäytetyön tausta

2.1 EuroVelo

Aihe opinnäytetyöhöni tuli toimeksiantona Karelia-ammattikorkeakoululta, joka on laatinut hankeen EuroVelo 13 -reitit, Iron Curtain Trail -reitit, kulttuurikohteiden kartoitukselle ja kohteiden tuotteistamiselle. Hanke alkoi vuonna 2014, ja sen tarkoituksena on tuotteistaa kulttuurisisältöä EuroVelo 13 -reitiltä mobiililaitteisiin ja verkkoon. Reitit Suomen osuudelta kartoitetaan kulttuurikohteet ja mobiililaitteissa olevat opastukset pilotoidaan kahdelle sotahistorialliselle alueelle. (Ruusunen 2015.)

Euroopan pyöräilyliiton (European Cyclists' Federation) hallinnoimat EuroVelo -pyöräilyreitit kulkevat läpi Euroopan. Reittien tarkoituksena on tarjota pyörämatkailijoille sekä paikallisille ihmisille mahdollisuuden polkea päivän mittaisia pyörämatkoja. Reittejä on tällä hetkellä yhteensä 14, ja ne kaikki ovat pitkän matkan pyöräilyteitä. (EuroVelo 2015.) EuroVelo:n keskeisimpinä tarkoituksina on muun muassa (European Cyclists' Federation 2009, 6)

- parantaa kestäväää matkailua niin taloudellisesti, ekologisesti kuin sosiaalisestikin
- kehittää EuroVelo -reittejä kaikissa projektiin osallistuvissa maissa
- tuoda EuroVelo -reitit kansanlaajuiseen tietoon käyttämällä apuna sähköistä sekä painettua tiedonjakoa
- edistää käyttökokemuksia Euroopan valtioiden ja alueiden välillä ja tämän lisäksi edistää pyöräily strategioita ja infrastruktuuria.

Odotettavissa on, että vuoteen 2020 mennessä EuroVelo -verkosto olisi kokonaan valmis (EuroVelo 2015). Sivun 7 kuvasta (kuva 1) näkyy EuroVelon kaikki Euroopassa toimivat reitit.

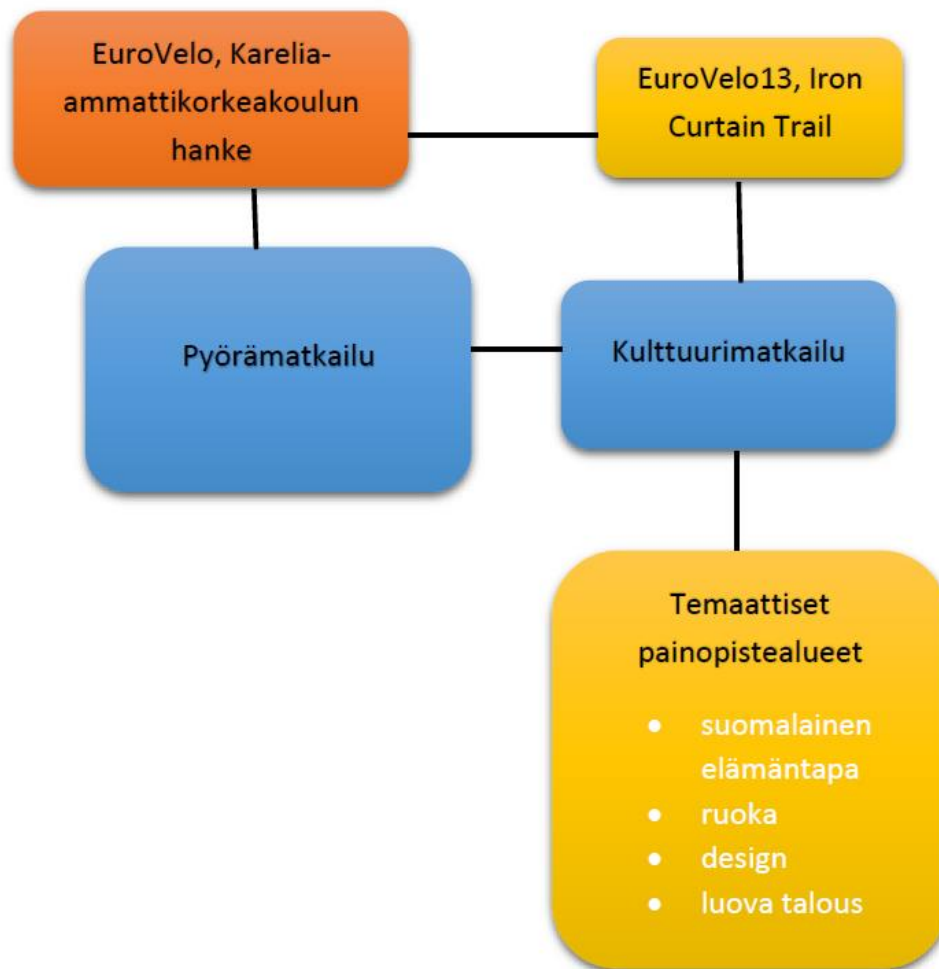
Kuva 1. EuroVelo -reittejä on yhteensä 14. (EuroVelo 2015.)

EuroVelo 13 -reitti kulkee punaisella merkittyä reittiä pitkin. Suomen itärajaa pitkin kulkeva reitti lähtee pohjoisen Näämöstä etelän Vaalimaalle asti. Reitti on pituudeltaan 1 700 km ja se on koko EuroVelo 13 -reitin pisin osuus.

2.2 Viitekehys

Opinnäytetyössä on selostettu keskeisiä käsitteitä, jotka ovat pyörämatkailu, kulttuurimatkailu ja kulttuurimatkailun temaattiset painopisteet. Kuvio 1 kuvaa opinnäytetyön viitekehystä ja keskeisiä osa-alueita. Pyörämatkailu ja kulttuurimatkailu ovat isompia käsitteitä, joiden ympärille opinnäytetyön tarve rakentuu.

Tarve on lähtöisin Karelia-ammattikorkeakoululta, ja tarkoituksena on kehittää Iron Curtain Trail -reitistöä.

Kuvio 1. Pyörä- ja kulttuurimatkailu, kehittämiskohteina.

Pyörä- ja kulttuurimatkailu ovat opinnäytetyön keskeisimmät kehittämiskohteet. Molemmat ovat vielä uusia matkailumuotoja. Kuviossa 1 on kuvattu, mitkä opinnäytetyön osalalueet vaikuttavat toisiinsa. Pyörämatkailu liittyy olennaisesti EuroVeroon ja reitin 13 kautta kulttuurimatkailu on osana pyörämatkailua. Temaattisilla painopisteillä luokittelin kulttuurimatkailukohteet eri teemoihin, joita ovat esimerkiksi suomalainen elämäntapa ja ruoka. Kohteiden valinnassa olen käyttänyt itse määrittelemiäni kriteerejä, joita ovat muun muassa kohteen maantieteellinen sijainti ja saavutettavuus. Tässä opinnäytetyössä maantieteellinen si-

jainti määrittää, onko kohde lähellä EuroVelo 13 -reittiä. Kohteen saavutettavuus taas määrittää, onko kohde avoinna matkailijoille kesä kautena.

3 Pyörämatkailu

3.1 Pyörämatkailun ominaisuudet

Pyöräily on fyysistä harjoitusta. Se kuuluu osaksi aktiviteettimatkailua, jolle taas on tyypillistä muun muassa liikkuminen paikasta toiseen (Räsänen & Saari 2004, 9–10). Fyysinen harjoitus ei pyörämatkailussa kuitenkaan tarkoita urheilu suoritusta, kilpailua tai tuloksia hyvin suoritetusta matkasta. Kyseessä on aktiivinen matkailumuoto, jossa matkailijan on tarkoitus kokea seikkailuja ja elämyksiä. Pyörällä liikkumista pidetään ehdottomasti luontoystävällisimpänä liikkumismuotona, ja sen lisäksi sillä on terveydellisiä vaikutuksia. Matkan aikana matkailija ehtii nähdä myös maisemia ja nauttia näkemästään. (Kalmarin & Kelo la 2009, 59–60.) Pyörämatkailussa voidaan puhua sekä pyöräilylomista että lomapyöräilystä. Pyöräilylomat tarkoittavat lomia, joissa suurin osa ajasta käytetään pyöräilyyn ja lomalle lähdön syynä on pyöräileminen. Lomapyöräily sen sijaan tarkoittaa pyöräilyä, jota harjoitetaan loman ohessa. Matkan pääasiallinen tarkoitus ei ole viettää aikaa satulan selässä, vaan tarkoituksena on harjoittaa myös muita aktiviteetteja. (European Parliament 2012, 7.)

Kun pyöräilijä lähtee pyöräilemään yhdeksi päiväksi, on kyseessä pyöräretki. Sen voi pyöräillä esimerkiksi maastopyörällä tai tavallisella vakiopyörällä. Jos matka kestää useamman päivän, on kyseessä pyöräilymatka. Näitä kahta pyöräilyn määritelmää voidaan kutsua myös retki pyöräilyksi, jonka tarkoituksena on kulkea omatoimisesti esimerkiksi opastettuja reittejä pitkin. Retki pyöräilyssä pyöräily on kevyttä ja maisemien katselu on tärkeässä roolissa. Vastapainona retki pyöräilylle on maantiepyöräily, jossa pääasiallisena tarkoituksena on kuntoilu polkien kovaa vauhtia. Maantiepyöräilyä ajetaan teitä pitkin ja useimmiten ryhmissä. (Matkailun edistämiskeskus 2008, 3.)

Pyörävaelluksessa hyödynnetään omaa reitinvalintaa ja pyöräily tehdään oma-toimisesti. Pyörämatkapaketit, jo nimensä mukaan, koostuvat eri toimialojen palveluista kerätystä paketista, joka myydään pyöräilijälle ennen matkaa. Paketti pitää sisällään muun muassa majoituksen, ruokailun sekä tarvittaessa opaan. Maastopyöräily koostuu useista pyöräilyn alalajeista ja kaikkia niitä yhdistää pyöräileminen maastossa. Cross-countrypyöräilyssä kuljetaan metsäteitä ja pururatoja pitkin ja kuljettavat päivämatkat voivat vaihdella kymmenestä kilometristä jopa sataan kilometriin. Trailissa maastopyörällä ajetaan hieman kevyemmin, polkuja pitkin, kuin cross-countrypyöräilyssä. Endurossa polut ovat haasteellisempia ja täynnä juurakoita ja kivikkoja. Tutustumispyöräily on edellä mainituista pyörämatkailun määritelmistä kevyin. Silloin pyörä toimii liikkumisvälineenä, kun halutaan tutustua ympäristöön esimerkiksi opastetuilla kiertoajeluilla, jotka harjoitetaan pyöräillen. (Matkailun edistämiskeskus 2008, 3.)

EuroVelo 13 -reitille lähtevä kansainvälinen pyörämatkailija pyöräilee pääsääntöisesti pyöräilymatkoja, koska tarkoituksena on tutustua ympäristöön ja paikallisiin kulttuurimatkailukohteisiin. Lisäksi pyörämatkailija pyöräilee enemmän kuin useamman päivän, joten pyöräretkiä tapahtuu reitillä harvemmin. Myös pyörävaellus sopii EuroVelo 13-reitin pyöräilyyn, koska pyöräily on omatoimista. Vaikka opasta ei olekaan käytössä muulloin kuin mahdollisissa käyntikohteissa, pyöräilijä voi silti hyödyntää pyörämatkapaketteja. Reitien pitkistä matkoista huolimatta pyörämatkailija pystyy itse valitsemaan kulkunopeuden. Silloin voidaan pyöräillä myös tutustumispyöräilyä.

3.2 Pyöräilyvarusteet

Sen jälkeen kun tiedetään, minkälainen pyörämatka on tiedossa, kannattaa ennen lähtöä varmistaa, että pyöräilyvarusteet ovat kunnossa. Kaikki pyörät soveltuvat pyörämatkailuun, eikä pyöräilijän välttämättä tarvitse ostaa uutta ja kallista pyörää, jos entinen on kunnossa. Tavalliseen pyörään voidaan tehdä pieniä muutoksia ja pyörämatkailuun tarvittavia lisähankintoja. Tarpeen vaatiessa pyörän voi huoltaa, ja samalla on hyvä opetella myös pyörän huoltoon liittyviä taitoja, joita voi hyödyntää matkalla. Pyörämatkailussa ja etenkin retkipyöräilyssä

tärkeintä on, että pyöränrunko on kestävä ja luotettava. (Pyoramatkailu.com 2013b.)

Pyörän ominaisuuksiin vaikuttavat muun muassa millaisissa maastoissa pyörällä tullaan ajamaan ja mikä on matkatarkoitus. Erilaiset tiet ja niiden kunto vaikuttavat pyörän ja sen rungon valintaan. Esimerkiksi maastopyörä, jossa on kestävä runko ja leveät renkaat, sopii erinomaisesti kunnostamattomille teille ja haastaviin maastoihin. Kapeilla renkailla varustetut pyörät sopivat hoidetuille teille ja tasaisille maastoille, koska silloin pyörä kulkee kevyemmin ja ylämäet ovat helpompi polkea. Erilaiset kiinnitykset, pyörän edessä ja takana oleville tavaratelineille, on syytä olla kestäviä etenkin pyörissä, joihin varusteita tulee enemmän. Varusteina voivat olla esimerkiksi telta ja makuupussi, jos yöpyminen tapahtuu omavaraisesti. Vähemmän varusteita tarvitsevat majoituspaikoissa yöpyvät pyöräilijät. Silloin pyörän rungon ei tarvitse olla niin vahva kuin painavaa lastia kantavissa pyörissä. Hyvän retkipyörän ominaisuuksia ovat muun muassa seuraavat asiat (Pyoramatkailu.com 2013b):

- kestävä ja luotettava runko
- mukavuus
- kantokyky
- vakaus
- kestävät kiekot
- tehokkaat jarrut
- sopivat välitykset
- mukava ohjaustanko
- kiinnikkeet tavaratelineille
- tilaa riittävän leveille renkaille ja lokasuojille
- kiinnikkeet pulloelineille
- helppo huollettavuus ja varaosien saatavuus.

Muun liikenteen huomioiminen pyörämatkalla on tärkeää, ja erityisesti näkyvyys muille matkailijoille on varmistettava. Etuvalo, joko valkoista tai vaaleankeltaista valoa heijastava, kuuluu lain mukaan pyörän varusteisiin. Jos pyörästä löytyy takavalaisin, tulee sen valon olla punainen. Valojen lisäksi myös heijastin täytyy

olla pyörän edessä, takana, sivulla sekä polkimissa yhteensä kaksi yhtä poljinta kohden. Pyöräilijän ehdottomasti tärkein varuste on pyöräilykypärä, jota myös lain mukaan kuuluisi käyttää. Rangaistusta pyöräilijä ei saa, jos hän ei käytä pyöräilykypärää. Onnettomuuksien välttämiseksi liikenteessä on syytä ennakoida ja olla varovainen etenkin, jos ei ole varma säännöistä. (Chazal Martin 2012, 53.) Lait koskien pyöräilyvarusteita vaihtelevat maittain. Esimerkiksi pyöräilykypärän käyttö ei ole lain mukaan pakollista kaikissa maissa. Suomessa kypärän käyttö on kuitenkin lain mukaan suotavaa.

Euroopan parlamentin tekemän tutkimuksen mukaan pyörämatkailijat odottavat pyöräteiden olevan hyvä kuntoisia ja turvallisia. Vähäinen liikenne ja pyöräilijöille tarkoitetut liikennemerkkit osoittautuivat pyörämatkailijoille tärkeiksi huomioiksi. Samaisessa tutkimuksessa selvitettiin myös pyörämatkailijoiden motiiveja lähteä pyöräilylomille. Urheilu, luonto ja liikkumisen helppous pyörällä olivat listan kärkipäässä. Sen sijaan kulttuuriperineet olivat listalla vasta yhdeksäntenä, joten kulttuurimatkailua tulisi tuoda enemmän osaksi pyörämatkailua. (European Parliament 2012, 38, 40.)

4 Kulttuurimatkailu

4.1 Kulttuurimatkailun määritelmä

Matkailun edistämiskeskuksen vuonna 2014 laatimaan kulttuurimatkailua käsittelevään kehittämiss strategiaan osallistunut kulttuurityöryhmä on määritellyt kulttuurimatkailun tarkoitukseksi alueellisten ja paikallisten kulttuurivoimavarojen tuottamisen. Voimavaroja ovat:

Kulttuurimatkailun voimavaroja ovat kaikki ihmisen aikaansaama ja muokkaama; historia, kulttuurimaisemat, rakennettu ympäristö, arkeologiset kohteet, museot, esittävä taide, visuaalinen taide, tapahtumat, käsityö, kieli, maut, perinteet, tavat, arvot, aatteet, elämäntyylit, uskonto, luonteenpiirteet sekä saavutukset tieteessä, taiteessa, teknologiassa ja elinkeinoissa. (Matkailun edistämiskeskus 2014, 4.)

Näitä voimavaroja hyödynnetään matkailutuotteissa ja -palveluissa, joita tarjotaan paikallisille ja alueen ulkopuolisille ihmisille. Elämykset mahdollistavat kulttuuristen voimavarojen tietämystä ja niihin tutustumista. Kulttuurimatkailun tarkoituksena on myös edistää kulttuurien ymmärrystä ja arvostusta sekä vahvistaa ihmisten käsitystä itsestään. (Matkailun edistämiskeskus 2014, 3–4.) Määritelmänä kulttuurimatkailu on kuitenkin vielä kapea, koska se ymmärretään yleishyödylliseksi toiminnaksi eikä sillä ole liiketoiminnallisia lähtökohtia (Hentinen 2013, 5).

Kulttuurihistorialliset käyntikohteet ja tapahtumat muodostavat pääsääntöisesti Suomen nykyisen kulttuurisen matkatarjonnan. Matkailijoiden kiinnostukset suuntaavat paikalliseen elämäntapaan, ruokakulttuuriin ja designiin, mutta niillä ei voida vielä luoda riittävää kulttuuritarjontaa. Kulttuurimatkailukohteet ja -alueet voidaan ryhmitellä temaattisesti. (Matkailun edistämiskeskus 2014, 5.)

4.2 Kulttuurimatkailun temaattiset painopistealueet

Temaattiset painopistealueet ovat teeman keskeisiä ja olennaisia alueita, joihin on kiinnitettävä huomiota kehittämissä vaiheissa. Painopistealueet ovat kytköksissä myös matkailutuotteiden muuhun tarjontaan. Näin ollen tarkoituksena on kehittää kulttuurin matkailu puolta, ja sen tuotteistamista, sekä säilyttää kulttuurisia elementtejä osana muihin matkailutuotteisiin. Näiden matkailutuotteiden teemoja ovat esimerkiksi hyvinvointi ja talvi. (Matkailun edistämiskeskus 2014, 14.)

Matkailijat kaipaavat erilaisia elämyksiä matkakohteiltaan. Jotkut kaipaavat kulttuurillisia elämyksiä, ja näitä ovat esimerkiksi paikallinen elämäntapa. Tärkeää on siis lisätä kulttuurillisia elementtejä palvelupaketteihin ja mahdollistaa monipuolinen tarjonta matkailijoille. (Matkailun edistämiskeskus 2014, 14–15.)

Painopisteillä voidaan selvittää matkailijoiden teemakohtaisia kiinnostuksia. Painopisteitä ovat seuraavat:

- Suomalainen elämäntapa – kokemuksessa halutaan vahvistaa paikallisuutta, jota voi esiintyä esimerkiksi luonnossa, käytännöissä (saunakulttuuri, rituaalit, juhlat) ja suomalaisten omaleimaisuudessa. Elämäntapapainopisteessä tutustutaan paikallisiin ihmisiin, kulttuuriin, perintöihin (kalevalaisuus) ja historiaan. ”Sense on place” ja ”live like a local” kuvastavat hyvin tätä painopistettä.
- Ruoka - osallistuminen ruoanlaittoon antaa matkailijalle mahdollisuuden tutustua paikalliseen ruokakulttuuriin ja oppia jotain esimerkiksi lähiruosta, ruokaperineistä ja perinteisiin liittyvistä elämyksistä.
- Design - suomalainen arkkitehtuuri, esimerkiksi kaupungeissa, ja sen turvallisuus ja toimivuus. Muoti on myös osa designpainopistettä.
- Luova talous: erilaiset kädentaidot, elokuva, musiikki ovat hyvin potentiaalisia luovan talouden sektoreita. Nämä sektorit tuovat matkailutuotteisiin persoonallisuutta ja tarinallisuutta. (Matkailun edistämiskeskus 2014, 15.)

Matkailun kokonaisvaltaiseen kehittämiseen, ei vain kulttuurimatkailun, liittyvät painopisteet ovat ekologisuus, sosiaalisuus ja taloudellisuus, laatu (kehittäminen ja käsityksen luominen), elämyksellisyys ja aitous (alkuperäisyys). Kehittämisessä kaikilla osa-alueilla huomiota täytyy kiinnittää myös esteettömyyteen, suvaitsevaisuuteen, palveluiden muotoiluun ja sopivuuteen suomalaisuuden kanssa. (Matkailun edistämiskeskus 2014, 15.)

EuroVelo -reitit mahdollistaa pyörämatkailijoiden tutustumisen paikalliseen ympäristöön ja maan moninaiseen kulttuuriin. Kulttuurimatkailukohteiden kehittäminen reittien varrella on tärkeä osa esimerkiksi Suomen kulttuurimatkailun kehitystä. Eri toimialojen yhteistyö monipuolistaa reitin matkailutarjontaa. Kulttuurimatkailukohteissa pyörämatkailija pääsee lähemmäs maan alkuperää ja historiaa. Temaattisilla painopisteillä voidaan kertoa pyörämatkailijalle, millaisesta kohteesta on kyse ja miten eri painopisteet näkyvät Suomen kulttuurissa. Painopisteitä hyödynnetään myös tässä opinnäytetyössä.

5 Opinnäytetyön tarve, tarkoitus ja tavoite

Tarve opinnäytetyölleni tuli Karelia-ammattikorkeakoulun laaditusta hankkeesta, joka koskee EuroVelo 13 Iron Curtain Trailia. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli kehittää pyörämatkailua, ja kehityksen kohteena oli EuroVelo 13 -pyöräilyreitin Suomen osuus. Yhteensä noin 1 700 km pitkä osuus kulkee pitkin Suomen itärajaa ja se on pisin maaosuus koko EuroVelo 13 -reitistä (Ruusunen 2015). Kuvassa 2 näkyy Suomen osuus reitillä.

Kuva 2. Suomen osuus EuroVelo 13 -reitillä. (Kuva: EuroVelo 2015.)

Minun tehtävänäni oli selvittää, kerätä tietoa ja tehdä kartoitusta reitin kulttuuri-tarjonnasta ja kohteista sekä luokitella kyseiset kohteet temaattisten painopisteiden avulla. Kulttuurimatkailukohteiden valinnassa keskityin tarkastelemaan

kohteita kansainvälisen pyörämatkailijan näkökulmasta. Työn konkreettisena tuloksena oli koota kartta, josta on helppo nähdä reitillä ja sen läheisyydessä olevat kulttuurimatkailukohteet. Karttaa voidaan myöhemmin hyödyntää Karelia-ammattikorkeakoulun hankkeen edetessä.

6 Opinnäytetyön käytännön toteutus

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Opinnäytetyöni oli luonteeltaan toiminnallinen, jolloin työn tarkoituksena oli luoda jokin tuote tai tuotos käytäntöön, esimerkiksi turvallisuusohjeistus tai konferenssi. Käytännön toteutuksen lisäksi toiminnallisessa opinnäytetyössä on tarkoitus raportoida itse tuote tai tuotos. Erilaisten selvitysten tekeminen auttaa tietojen ja taitojen tavoittamista toiminnallisessa opinnäytetyössä. (Villka & Airaksinen 2003, 9.)

Tuotoksena toimii Google Maps -ohjelmalla luotu kartta, josta raportoin tässä opinnäytetyössä. Lähdin työstämään karttaa mielenkiinnolla, koska tiesin, että siitä tulee olemaan suuri hyöty jatkossa. Opinnäytetyön käytännön osuuden aloittaminen tuntui haastavalta, mutta keskustelin prosessin aloittamisesta ja sen haasteista ohjaavan opettajani kanssa. Sain työni tekemiseen jokaisella tapaamiskerrallamme uutta puhtia ja työn tekeminen helpottui. Olen aikaisemmin päässyt tekemään kartoitusta opintotehtävän muodossa, joten sekin auttoi minua etenemään työssäni.

6.2 Tiedonhankinta

Kulttuurimatkailukohteita etsiessäni huomasin nopeasti tehokkaimmat kanavat, josta tietoa löysin. Internet oli tiedonhakukanavista kaikista tehokkain ja käytinkin sitä ainoana väylänä. Ajattelin ensin meneväni suoraan kulttuurimatkailuyritysten nettisivuille, mutta huomasin, että kaikilla kohteilla ei ollut omia sivuja. Useat kohteet löytyivät kuntien ja kaupunkien sivujen kautta sekä niiden pitä-

jäseurojen kautta, esimerkiksi Tohmajärven pitäjäseuran sivut olivat kattavat. Myös Visitfinland.com ja Visitkarelia.com sivustot johdattivat minut ensin kaupunkien, ja kuntien, sivuille ja sieltä kulttuurimatkailukohteiden sivuille.

Internetin sivustoista hyödynsin suurimmaksi osaksi Google Maps karttapalvelua, josta etsin kulttuurikohteiden tarkemmat sijainnit. Karttapalvelu oli merkittävin työkalu opinnäytetyön käytännön tuotoksen, kartan, kokoamisessa. Loin Gmail -tilille Google Maps kartan, yhdessä kolmannen vuoden opiskelijan Anna Oinosen kanssa. Karttaan merkitsin alussa kaikki hyvältä vaikuttavat kulttuurimatkailukohteet, jotka löysin reitin varrelta. Apuna kohteiden etsinnässä käytin aiemmassa EuroVelo 13 -hankkeessa laadittua karttaa, johon EuroVelo 13 -reitti on jaettu 43 osioon. Hyödyllisenä lähteenä koin myös omat ja tuttavieni kokemukset eri alueiden kohteista. Kävin keskusteluita ystäväni ja perheen jäseneni kanssa. Kysyin heidän mahdollisia käyntikokemuksiaan. Eräs ystäväni on töissä Hermannin viinitehtaalla. Keskustelin hänen kanssaan Hermannin viinitehtaan kulttuurimatkailun vaikutuksista alueen matkailuun. Lähetin myös sähköpostia suoraan kulttuurikohteisiin. Tiedustelin kohteista muun muassa aukioloaikoja.

6.3 Kulttuurimatkailukohteiden valinta ja kuvaus

Kulttuurikohteiden rajausta lähestyin omista kokemuksistani vieraillessani ulkomailla. Mitkä asiat minua ovat kiinnostaneet maissa ja niiden kulttuureissa? Ovatko jotkin tekijät vaikuttaneet kohteideni valintaan tai niiden hylkäämiseen? Itse olen kokenut kaikki ulkomailla näkemäni, kuulemani ja kokemani asiat mielenkiintoisina ja opettavina asioina. Usein ihmiset ajattelevat, että ruoho on vihreämpää aidan toisella puolella ja omat arkielämän asiat eivät tunnu **eksoottisilta** tai **mielenkiintoisilta**. Kohteissa, ja niiden taustalla, oleva **tarinallisuus** kiehtoo **kansainvälisiä pyörämatkailijoita**, joten on osattava astua omista suomalaisista saappaista kansainvälisen pyörämatkailijan saappaisiin. Vaikka kulttuurimatkailukohteissa kiehtovat monet asiat, olen niiden valintaan määrittänyt tietyt rajaukset tähän opinnäytetyöhön.

Kulttuurimatkoilukohteiden valintaan ja rajaukseen ensimmäisenä vaikutti kohteen **saavutettavuus** ja **informatiivisuus**. Hieman tunnetummista kohteista, esimerkiksi Inarissa sijaitsevasta kulttuurikeskus Siidasta, oli helpompi löytää riittävästi tietoa kuin vähemmän tunnetuista kohteista. Kansainväliselle pyörämatkailijalle on tärkeää tietää hieman käyntikohteesta, jotta hän voi pyörämatkaansa suunnitellessaan itse kartoittaa kohteet, joissa haluaa vierailla. Pyörämatkan varrella matkailijalle voi vastaan tulla kohteita, joissa hän ei suunnitellut käyvänsä. Tämän vuoksi on tärkeää, että kohteista löytyy riittävästi informaatiota, esimerkiksi mobiilikarttojen muodossa.

Tietoisuuden lisäksi kohteen saatavuus on pyörämatkailijalle tärkeä rajauskriteeri. European Cyclists' Federation on laatinut kriteerit, jonka mukaan alueiden palvelut saavat sijaita maksimissaan 5 kilometrin päässä EuroVelo -reitiltä. Tämä kriteeri rajaa pois osan EuroVelo 13 -reitien kulttuurimatkoilukohteista. Yksi kulttuurikohteistä kuitenkin tässä opinnäytetyössäni rikkoo EFC:n laatiman 5 kilometrin kriteerin mielenkiintoisen **historiansa** ja **ainutlaatuisuutensa** puolesta. Tämä kohde on Lieksassa sijaitseva Eeva Ryynäsen taiteilija koti ja ateljee. Saatavuuteen liittyvät olennaisesti maantieteellisen sijainnin lisäksi myös kohteiden aukiolo- ja sesonkiajat. Tässä rajauskriteerissä oli puutteita monessa kohteessa ja se oli myös yksi syy joidenkin kohteiden poisjäämiselle opinnäytetyöni tuotoksesta. Opastuskieli oli minulla aluksi yksi merkittävin rajauskriteeri, koska katsoin sen olevan tärkeä osa kohteen ymmärtämistä. Jätin sen kuitenkin opinnäytetyöstäni pois, koska se rajasi liian monta kulttuurimatkoilukohtetta pois. En nähnyt opastuskielen olevan tärkein kriteeri kohteiden valinnassa, koska useissa kohteissa ei ole tarjolla esimerkiksi opastettuja kierroksia.

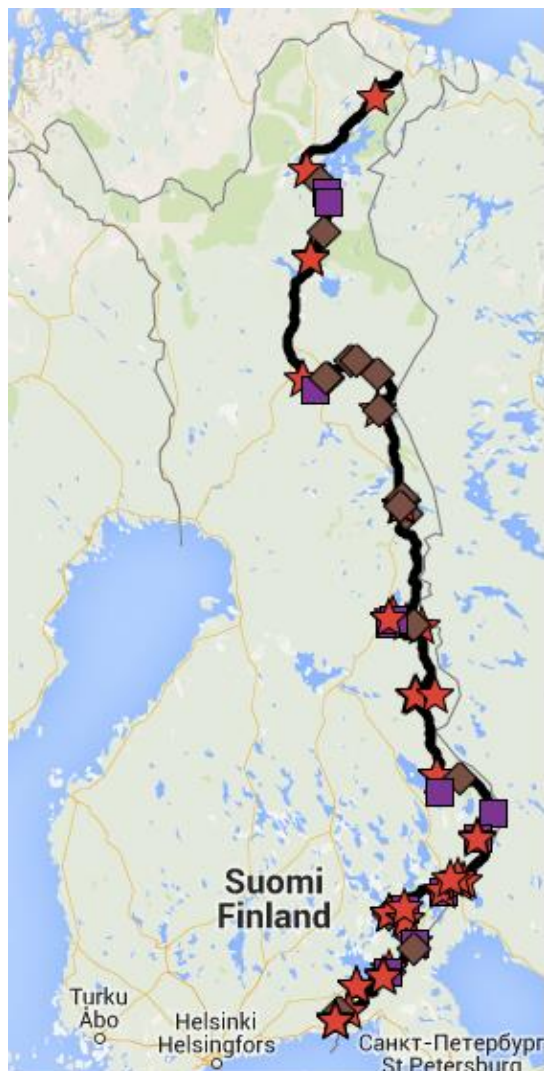
Valintakriteerit sulkivat pois joitain reitin varrella olevia kohteita. Nämä kohteet näkyvät liitteessä 2. Mitään yksittäistä syytä ei noussut esille kohteiden poisjäämiselle. Syyt olivat esimerkiksi tietoisuuden puute, aukioloajat, hankala saatavuus kansainvälisen pyörämatkailijan kannalta ja kohteen palvelujen tarkoitus. Esimerkiksi Saamelaiskulttuurikeskus Sajos tarjoaa saamelaista kansankulttuuria, mutta keskus on tarkoitettu pääsääntöisesti konferenssien ja kokousten pitoon. Suomalaista huippumuotoilua ja näyttelyitä tarjoava Design House Idoli jäi opinnäytetyön loppuvaiheessa pois. Sain sähköpostitiedustelun myötä selville,

että kohde on auki vain etukäteisilmoituksesta. Aukioloajat siis vaikuttivat vahvasti kohteiden pois jäämiseen. Pyörämatkailijan on tärkeä tietää, mihin aikaan hän voi kohteeseen mennä. Kieli ei poisjäämiseen vaikuttanut, vaikka monissa paikoissa opastuskieltä ei ollut mainittu.

Seuraavaksi esittelen 15 reitinvarrella sijaitsevaa kulttuurimatkailukohdetta. Halusin esitellä raportissa erilaisia kohteita kaikista temaattisista painopisteistä. Viisitoista oli riittävä määrä esittelemään reitin kohteiden monipuolisuutta. Näitä ovat suomalainen elämäntapa, ruoka, design ja luova talous. Merkitsin jokaisen kohteen kuviolla, joka ilmaisee, millaisesta kohteesta on kyse. Kuvioiden avulla voidaan nähdä kuvasta 3, millaisia kohteita esiintyy eniten reitin varrella. Kuvioksi valitsin punaisen tähden, ruskean salmiakin ja lilan neliön:

- museot, kulttuurikeskukset
- luonnonkohteet/muistomerkit
- kirkot, design -kohteet.

Kartalle merkitsin yhteensä 77 kulttuurimatkailukohdetta, jotka ovat listattuna liitteessä 1. Kuvasta 3 näkyy miten kohteet sijoittuvat EuroVelo 13 -reitillä.

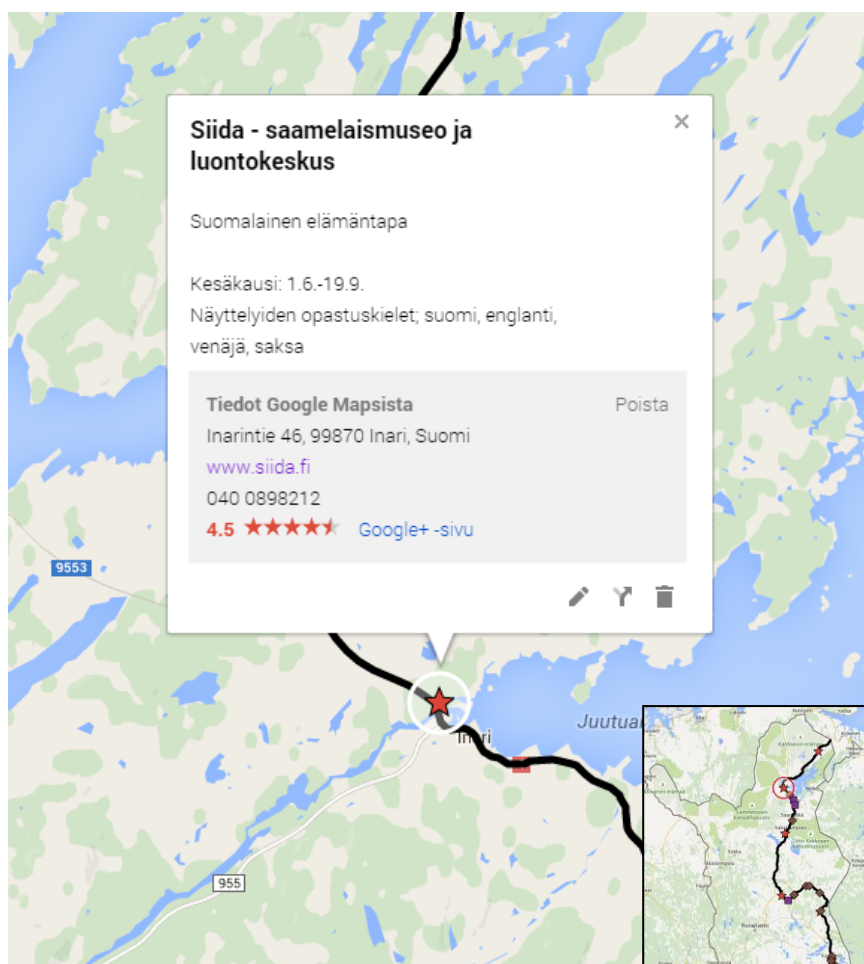
Kuva 3. Kulttuurimatkailu kohteet EuroVelo13 -reitillä.

Suurin osa kulttuurimatkailukohteiden, erityisesti kuvassa 3 tähdellä merkittyjen museoiden ja kulttuurikohteiden, sijainnit painottuvat tiheämmin asuttuun Etelä-Suomeen. Tähän on voinut vaikuttaa alueen muut palvelut, ja kulttuuripalveluidentarjoajat ovat halunneet keskittää kulttuurimatkailukohteensa lähelle palvelujen käyttäjiä. Kainuusta ylöspäin kohteet sijoittuvat tasaisemmin, mutta muistomerkkien ja luonnonkohteiden määrä lisääntyy. Esimerkiksi Raatteentielä sodittu talvisota on tärkeä osa Suomen sotahistoriaa. Talvisodan muistoksi pystytettyjen muistomerkkien sijainnit kartalla esittelen myöhemmin tässä kappaleessa.

Siida – saamelaismuseo ja luontokeskus

Saamelaismuseo ja luontokeskus Siidaa pidetään yhtenä ikkunana saamelaiseen kulttuuriin ja se on Inarin keskeinen kohtaamispaikka. Kohde sijaitsee Inarissa (kuva 4). Siellä matkailijan on mahdollista tutustua vaihtuviin näyttelyihin sisätiloissa ja kesäisin myös ulkomuseoalueella esimerkiksi mobiiliopasteiden avulla. (Siida 2015.)

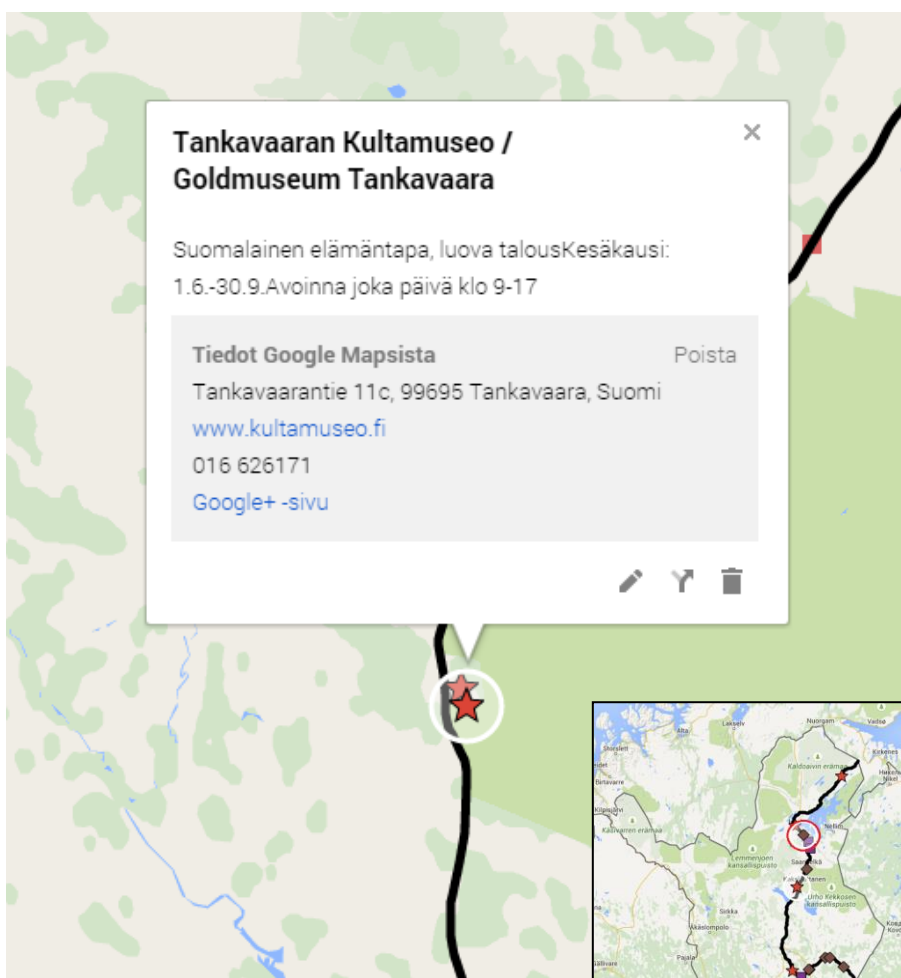
Kulttuuri, taide ja luonto ovat näyttelyiden aiheita, ja niissä tulevat esille suomalainen elämäntapa, erityisesti saamelaisuus. Kesäkaudella esitetään päivittäin Aurora borealis -revontuliesitys, joka on luotu luontokuvaaja Martti Riikosen valokuvista. Siidan kesäkausi sijoittuu kesä-syyskuun ajalle, jolloin pyöräilijöiden on mahdollista siellä vieraila. Opastuskieleksi on mahdollista saada suomi, englanti, saksa tai venäjä. (Siida 2015.)

Kuva 4. Siida – saamelaismuseo ja luontokeskus kartalla.

Tankavaaran kultamuseo

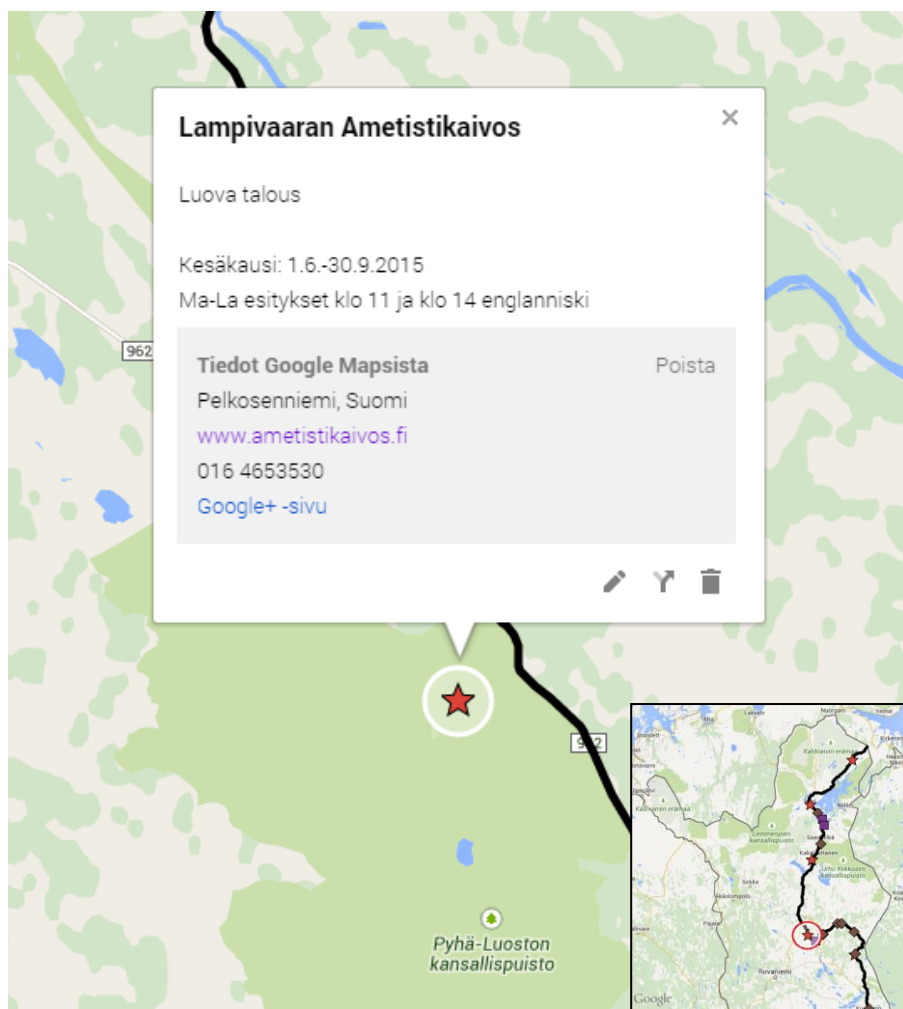
Suomen kultahistorian saloihin pyöräilijän on mahdollista päästä tutustumaan Tankavaaran kultamuseoon, joka sijaitsee reitin varrella (kuva 5). Kultamuseo ulkoalueelta löytyy muun muassa kopio faaraidenaikaisesta kullanhuuhdontapöydästä, kolmikerroksinen kivi- ja mineraalinäyttelyrakennus Härkäselkä sekä kultamaiden rakennuksia ja kulkuvälineitä. Museon teemat vaihtelevat esimerkiksi vuoden 2014 teemana oli ”Kulta sarjakuvissa”, jolloin kesän näyttelyssä vierailija pääsi tutustumaan kulta-aiheisiin sarjakuviin, hahmoihin ja piirroksiin. (Tankavaaran kultamuseo 2015.) Tankavaaran kultakylässä matkailija pääsee kokeilemaan itse kullanhuuhdontaa (Tankavaaran kultakylä 2015).

Kuva 5. Tankavaaran Kultamuseo ja Kultakylä sijaitsevat lähellä toisiaan.

Lampivaaran Ametistikaivos

Läheltä Sodankylää löytyy luovaa taloutta tihkuva Lampivaaran Ametistikaivos (kuva 6), jossa 2000 miljoonaa vuotta sitten suurvuoriston syvyyksissä syntyi korukivenä pidetty ametisti. Nykyisin ametistia kaivetaan tuntureiden kaivoksissa ja sitä on mahdollista matkailijan päästä myös itse kaivamaan. Kaivoksella tutustutaan ametistikiven ominaisuuksiin ja käyttötarkoituksiin, alueen geologiaan sekä historiaan. Luova talous näkyy vahvasti kaivoksella. Kesä kautena, kesä-elokuun aikaan, Ametistikaivoksella kulkee vaelluspolku, jota kulkiessaan matkailija voi ihastella kansallispuiston maisemia. Kaivoksen myymälässä pääsee ihastelemaan Lapissa ametistikivestä tehtyjä koruja. (Lampivaaran Ametistikaivos 2015.)

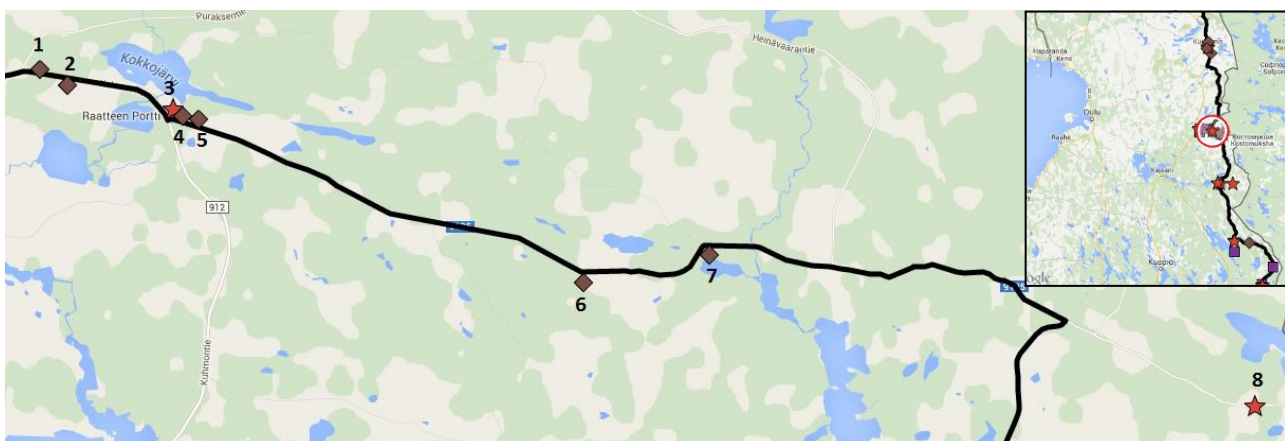

Kuva 6. Lampivaaran Ametistikaivoksen sijainti kartalla.

Raatteentie

Toukokuusta syyskuuhun Raatteen Portin talvisotamuseo ja sen näyttely kuvaa Suomussalmea enne sotaa sekä sodan kulkua kylmyyden keskellä. Museon ulkoilmanäyttelyssä on esillä tykkejä ja sotilasajoneuvoja. (Raatteentie 2015.)

Raatteentiellä, noin 10 kilometriä Raatteen Portilta, on entisöity puolustuslinja, josta löytyy panssari- ja jalkaväkiesteitä, ampumahautoja, joukkuekorsu ja konekivääripesäkkeitä. Vartiomuseo sijaitsee aivan Raatteen tien itäpäähän ja se vie matkailijan lähelle talvisota ajan elämisen esineitä. Raatteen tien varrelta löytyy muistomerkkejä osoittaen kunnioitusta talvisodassa menehtyneitä suomalaisia sotureita, ukrainalaisen divisioonan pääjoukkoja ja venäläisiä taistelijoita. (Raatteenportti 2015.) Kuvaan 7 on merkitty Raatteentie ja talvisodan muistomerkit.

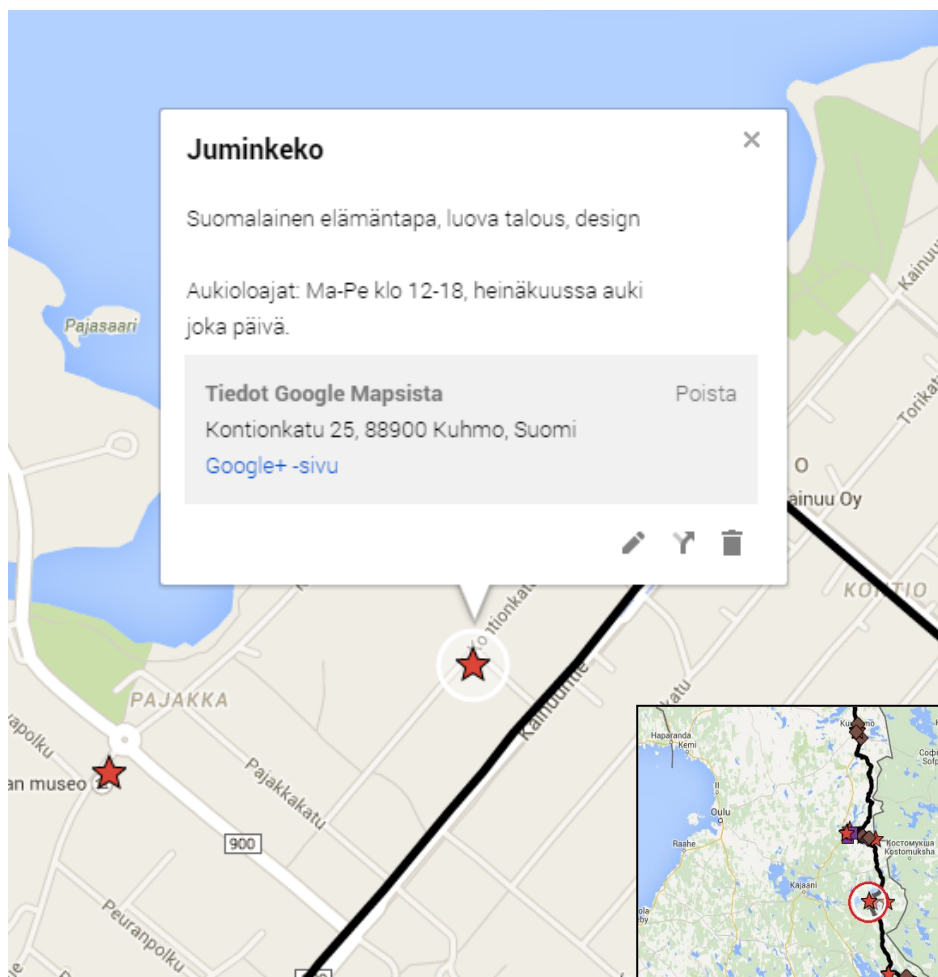
Kuva 7. Raatteen tie ja talvisodan muistomerkit kartalla. 1 Kuomanjoen muistomerkki, 2 Ukrainalainen muistomerkki, 3 Raatteen Portti, 4 Talvisodan monumentti, 5 Venäläinen muistomerkki, 6 Raatteen taisteluiden muistomerkki, 7 Entisöity puolustuslinja 8 Raatteen vartiomuseo. Punaisella ympyröity Raatteen Portti.

Juminkeko

Kalevalaan ja karjalaisuuteen keskittynyt informaatiokeskus Juminkeko esittelee näyttelyissään muun muassa veistoksia Kalevalan kääntäjistä. Esittelyssä ovat muun muassa yksi maailman laajimmista Kalevala-kokoelmista, jota löytyy erikielisinä, sekä Kalevalan kulttuuriperintö, joka esitetään auditorio-ohjelmanäytelmänä. Juminkeko on kahden suomalaisen arkkitehdin suunnittelema rakennus, ja se

on yksi esimerkki suomalaisesta puuarkkitehtuurista. Juminkeeseen matkailija pääsee tutustumaan päivittäin heinäkuussa ja muina aikoina maanantaisin ja perjantaisin. (Juminkeko 2000.) Juminkeko sijaitsee Kuhmon keskustassa (kuva 8).

Kuva 8. Juminkeon sijainti kartalla.

Paateri - Eva Ryyänen

Yli 500 veistosta uransa aikana veistänyt kuvanveistäjä Eva Ryyänen asui kotitalallaan Vuonislahden Paaterissa. Ryyänen käytti kuvanveistossaan materiaalina puuta, ja hänen kädenjälkensä näkyy vahvasti museona toimivassa Paaterissa. Museon lisäksi Paaterissa on Ryynäsen ateljee, Paaterin kirkko sekä Galleriakahvila. Eva Ryynäsen taiteilijakoti toimii museona, ja sieltä löytyy myös Paaterin kirkko. (PohjoisKarjala.com 2015.) Taiteilijakodin sijainti näkyy kuvassa 9.

Toukokuusta syyskuuhun auki oleva ja Lieksan suosituin matkailukohde Paateri sijaitsee 30 kilometriä Lieksan keskustasta (PohjoisKarjala.com 2015). Pyörämatkailijan on mahdollisuus kulkea kätevästi linja-autolla tai junalla Vuonisjärvelle, ja sieltä on vain noin 8 km:n pyörämatka Paateriin (Karelia Expert Matkailupalvelu Oy 2015). Matkailukohteessa yhdistyvät suomalainen elämäntapa, design ja luova talous.

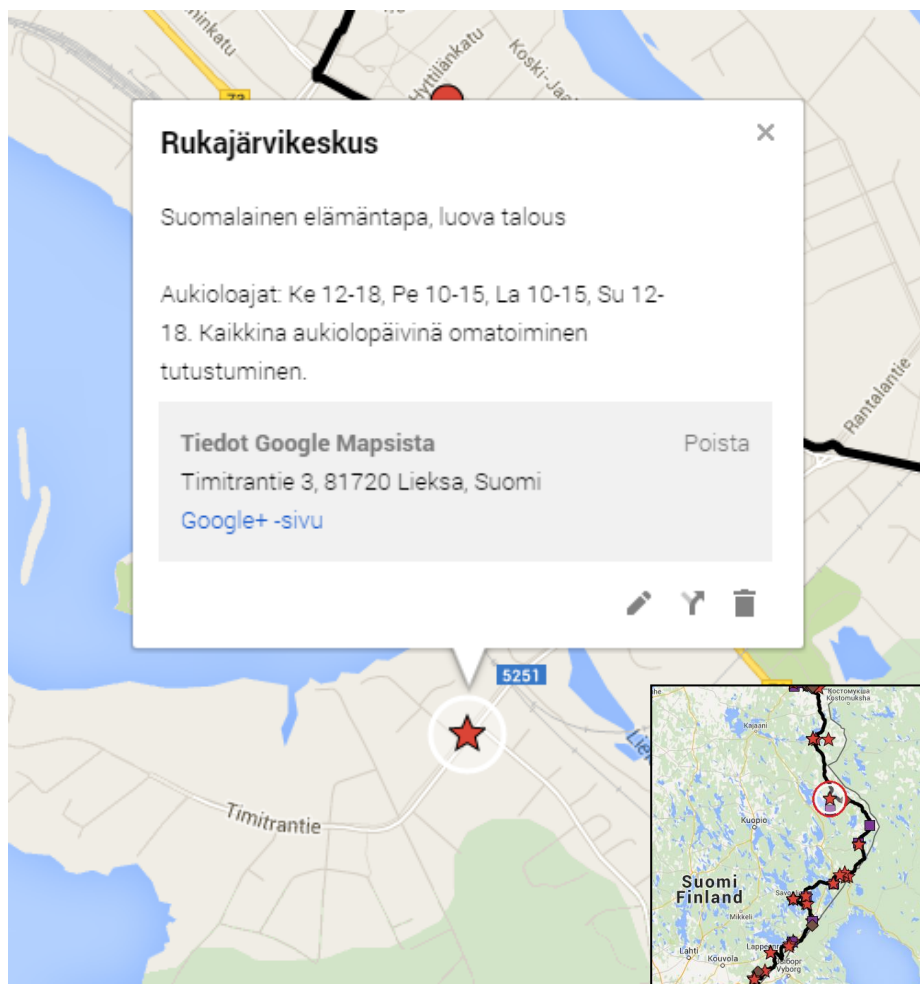

Kuva 9. Paaterin sijainti kartalla. Kohde sijaitsee noin 30 km reitiltä.

Lieksan Rukajärvikeskus

Rukajärvikeskus toimii tärkeänä keskuksena sotahistorian kannalta. Sen toimipisteet löytyvät Lieksasta ja Iisalmesta. Paikassa toimi jatkosodan aikaan Rajavartiokoulu sekä Lieksan rajakomppanian ja rajavarti alueen komento- ja johtopaikka. (Rukajärvi-keskus 2015.)

Lieksan keskus, ja siellä esillä olevat valokuvakokoelmat sekä tiedot muun maussa sodassa olleista sotilaista, sijaitsee entisessä Rajavartioston kasarmissa, Timitran linnassa. Keskukseen on mahdollista mennä tutustumaan omatoimisesti esimerkiksi ohikulkumatkalla. Rintamalla tehdyt puhdetyöt esittävät hienoa suomalaista käsityötä. (Rukajärvi-keskus 2015.) Rukajärvi-keskus sijaitsee timitrantiellä (kuva 10).

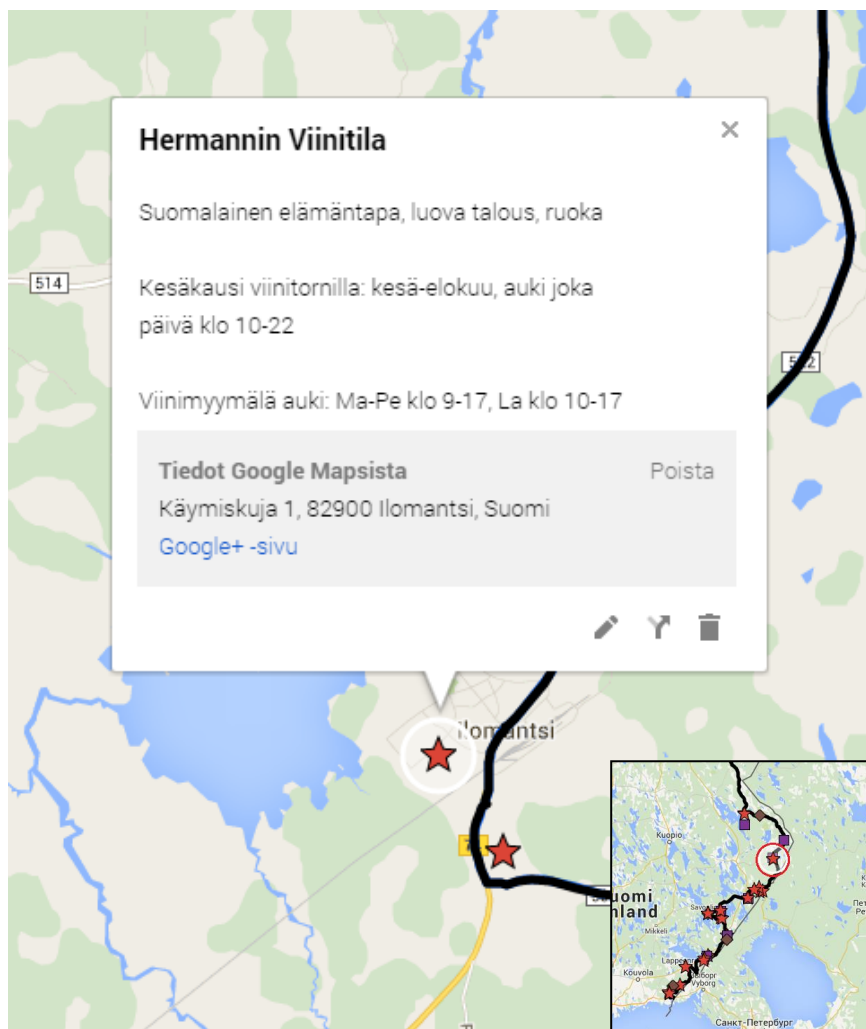
Kuva 10. Lieksan Rukajärvi-keskuksen sijainti kartalla.

Hermannin viinitila

Suomen vanhin viinitila, Hermannin viinitila, on voittanut useita palkintoja. Esimerkiksi 2000 viinitilan Kiegu-ligööri palkittiin Vuoden Elintarvike -palkinnolla juomat sarjassa, ensimmäisenä alkoholituotteena koko kilpailujen historiassa.

Vuonna 2004 Hermannin kuohuviini sai ensimmäisenä suomalaisena kuohuviininä kultamitalin laadustaan Vuoden Tilaviini 2004 -kilpailussa. (Hermannin viinitila 2015.)

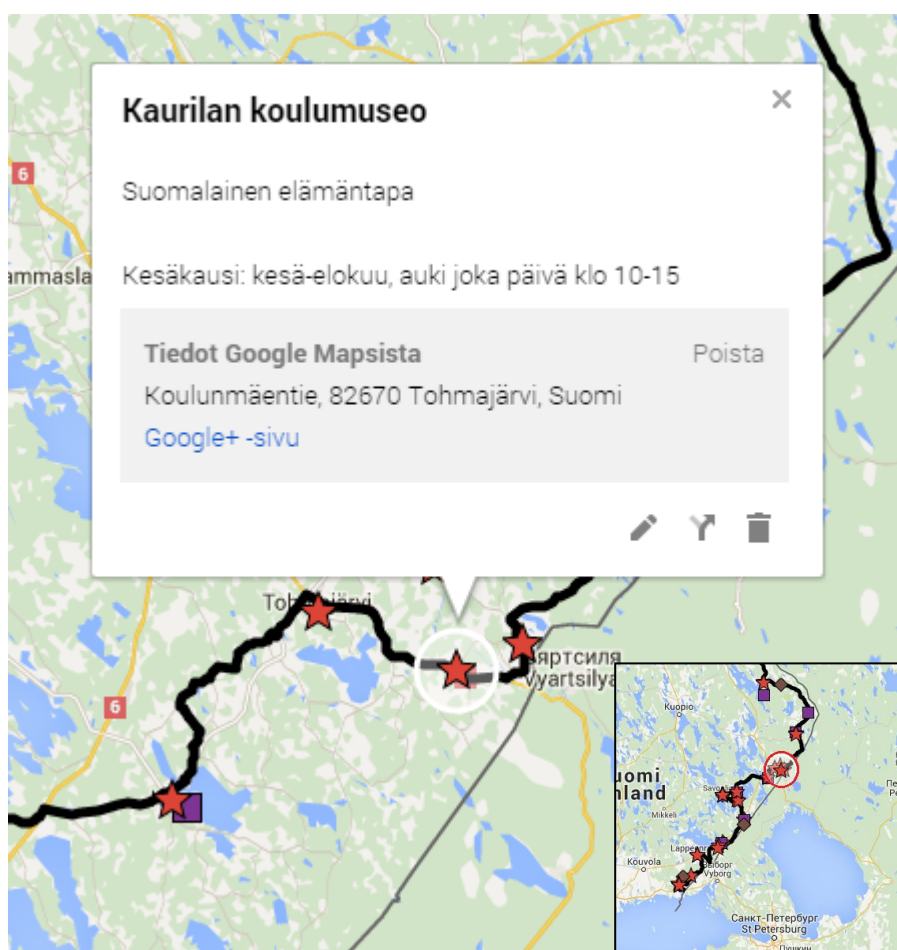
Kaikissa Hermannin tuotteissa on takana karjalaisuus ja se näkyy teemana muun muassa tuotteiden etikettien suunnittelussa. Etiketeissä esiintyvä kuviointi ja tuotteiden nimet tulevat suoraan Karjalasta. Niiden kautta tuodaan luovan talouden kulttuuria myös osaksi nykypäivää. Myös viinien valmistuksessa käytettävät marjat ovat hyvä esimerkki kuinka suomalaisen ruokamaailman voimavaroja voidaan hyödyntää. Hermannin viinitilalla on käytössä myös kulttuurikulijan passi, jota matkailija voi hyödyntää esimerkiksi kesäkautena toukokuusta elokuuhun. Passiin voi kerätä leimoja, kun vierailee Ilomantsin kulttuurimatkalukohteissa. (Parviainen 2015.) Hermannin viinitornilla voi vierailla kesäkuusta elokuuhun (kuva 11).

Kuva 11. Hermannin viinitilan sijainti kartalla.

Kaurilan koulumuseo

Kaurilan koulurakennuksen koulutoiminta alkoi 1898 vuoden lokakuussa Kaurilan Koulumäellä. Opetustoiminta loppui Kaurilan kansakoulussa vuonna 1973, kun Tohmajärvellä otettiin käyttöön peruskoulujärjestelmä. Koulumuseon ovet aukesivat ensimmäisen kerran vuonna 1983. Museon on haluttu säilyttää kouluelämän perinteet entisille oppilaille sekä esittää niitä myös nykyisille ja tuleville sukupolville. (Keski-Karjalan museot 2015a.) Koulumuseo on lähellä Tohmajärven keskustaa (kuva 12).

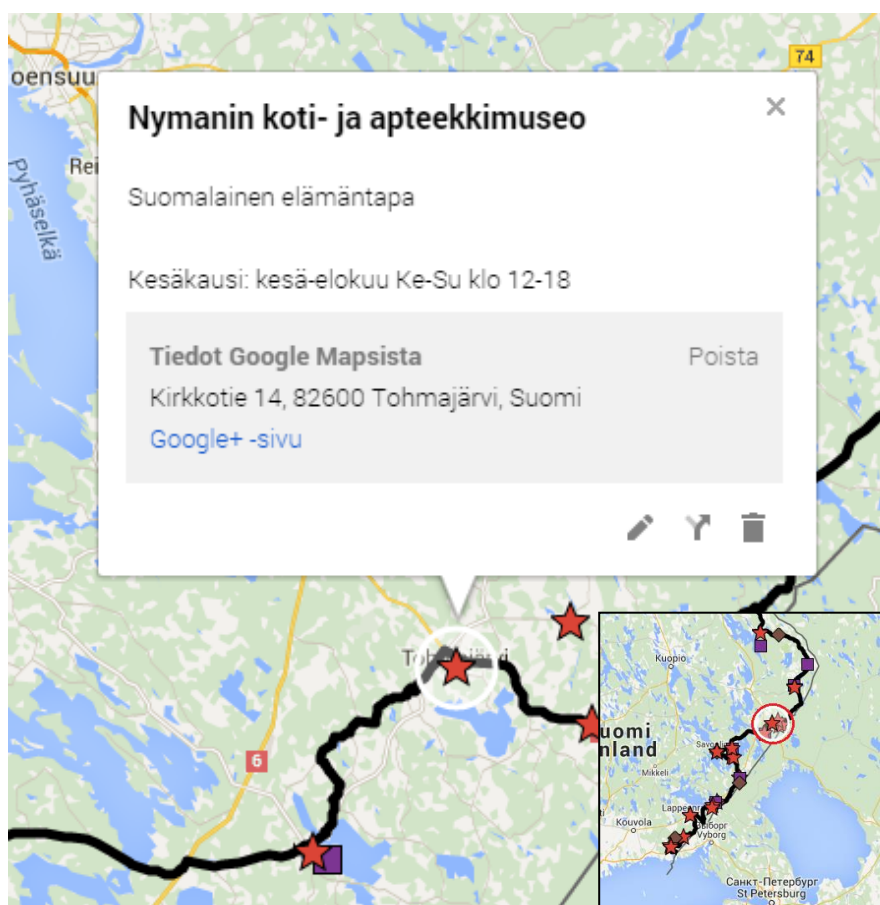

Kuva 12. Kaurilan koulumuseon sijainti kartalla.

Nymanin koti- ja apteekkimuseo

Talo Kotolan tilan mailla on rakennettu apteekkari Karl Johan Nymanille ja hänen perheellensä vuonna 1874. Apteekkina toiminut talo toimi myös Nymanin ja hänen perheensä talona. Nyman harjoitti apteekki töidensä lisäksi maanviljelyä ja karjanhoitoa. (Keski-Karjalan museot 2015b.)

Nykyisin talo toimii koti- ja apteekkimuseona ja siellä toimii Erikoisia esineitä talon kätköistä -näyttely, joka uusiutuu vuosittain (Keski-Karjalan museot 2015b). Museo esittää matkailijoille millainen apteekki oli ennen ja millaisia valmistustarvikkeita on käytetty lääkkeiden valmistuksessa. Museon tiloissa näkyy apteekki esineiden lisäksi talossa asuneen perheen kotiesineitä ja elämän tapaa. (Turunen 2015.) Museo on avoinna yleisölle kesällä heti juhannuksesta kuusi viikkoa eteenpäin viitenä päivänä viikossa (kuva 13) (Keski-Karjalan museot 2015b).

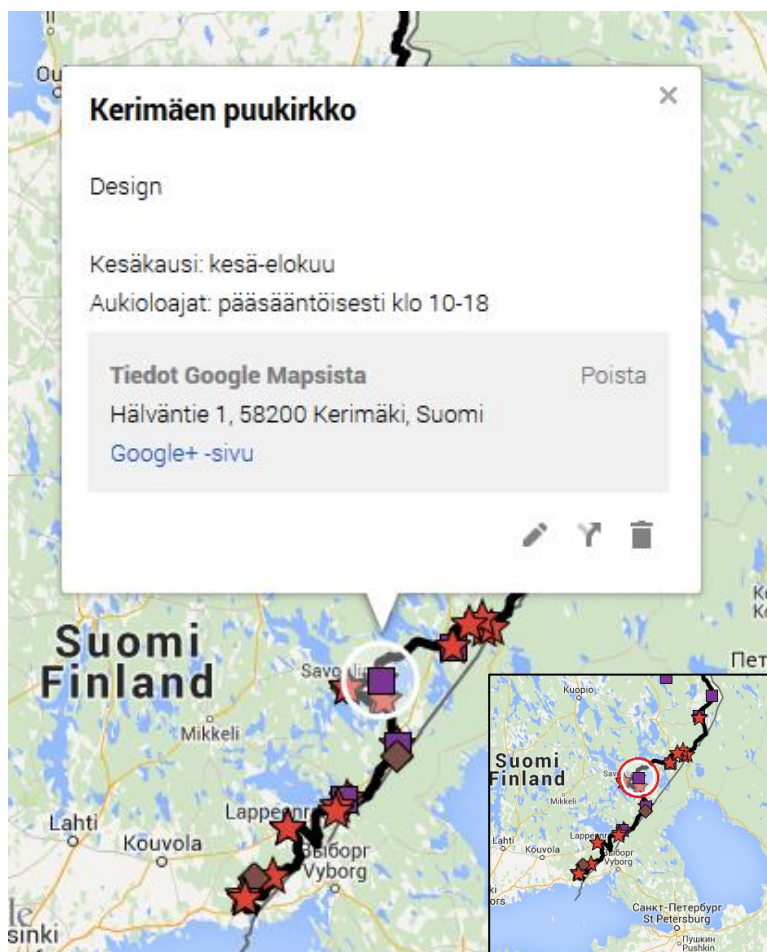

Kuva 13. Nymanin koti- ja apteekkimuseo kartalla.

Kerimäen puukirkko

Maailman suurin puukirkko, johon mahtuu kerrallaan noin 5000 ihmistä. Kirkon piirustuksia laadittaessa vuonna 1844 arkkitehti Anders Granstedtin tavoitteena oli mahduttaa puolet sen ajan asukkaista samaan aikaan kirkkoon. (Kerimäki 2005.)

Kerimäen puukirkko (kuva 14) oli valmistuessaan jo merkittävä niin suunnittelultaan kuin toteutukseltaankin. Tämä on yksi syy, miksi se on nykyisin yksi Kerimäen tärkeimmistä ja kauneimmista matkailukohteista. Kaunis design houkuttaa yhä matkailijoita puukirkkoon (Kerimäki 2005.)

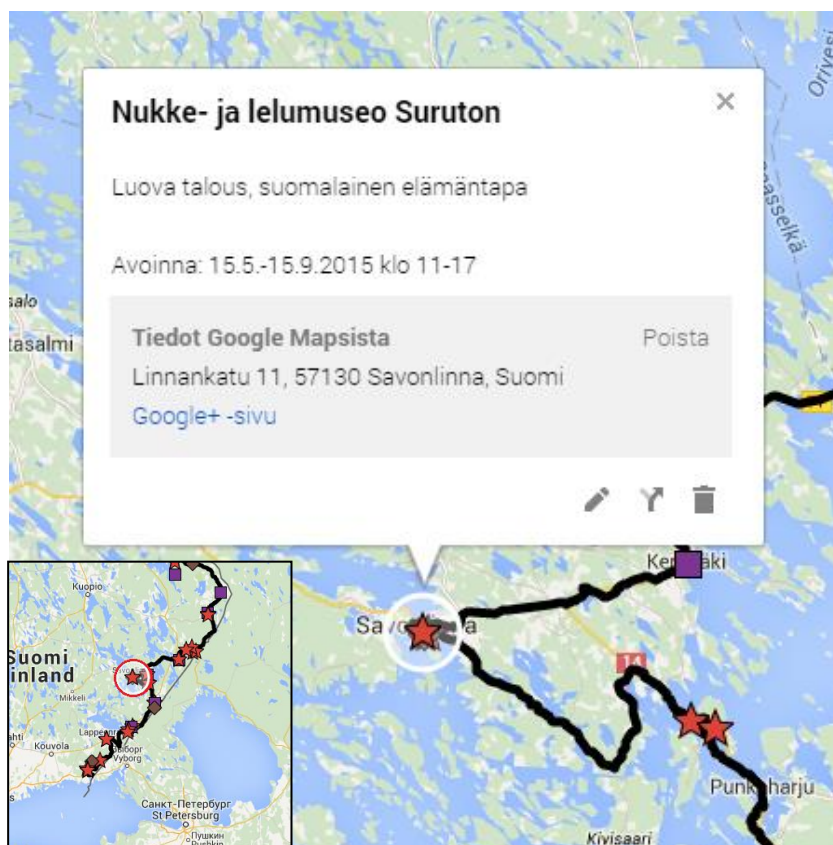

Kuva 14. Kerimäen puukirkko kartalla.

Nukke -ja lelumuseo Suruton

Yli 3000 nuken ja lelun museo, jonka kokoelmat on kerännyt, vuodesta 1986 lähtien, kuvaamataidon lehtori Käpy Tarus. Alun perin museo toimi 17 vuotta Savonlinnan Kasinosaarella Suruton nimisessä huvilassa vuodesta 1991 lähtien. Sen jälkeen museo on pystytetty uudestaan vuonna 2011 Savonlinnan Linnakadulle. (Nukke -ja lelumuseo Suruton 2013.)

Nukke -ja lelumuseo tuo iloa niin vanhemmille sekä nuoremmillekin matkailijoille touko-syyskuun aikana. Kokoelman suuruuden vuoksi kaikkia museon nukkeja ja leluja ei saada kerralla esille, vaan esillä olevat nuket ja lelut vaihtuvat vuosittain teemojen mukaisesti. (Nukke -ja lelumuseo Suruton 2013.) Museon sijainti Suomen kartalla näkyy kuvassa 15.

Kuva 15. Nukke- ja lelumuseon sijainti kartalla.

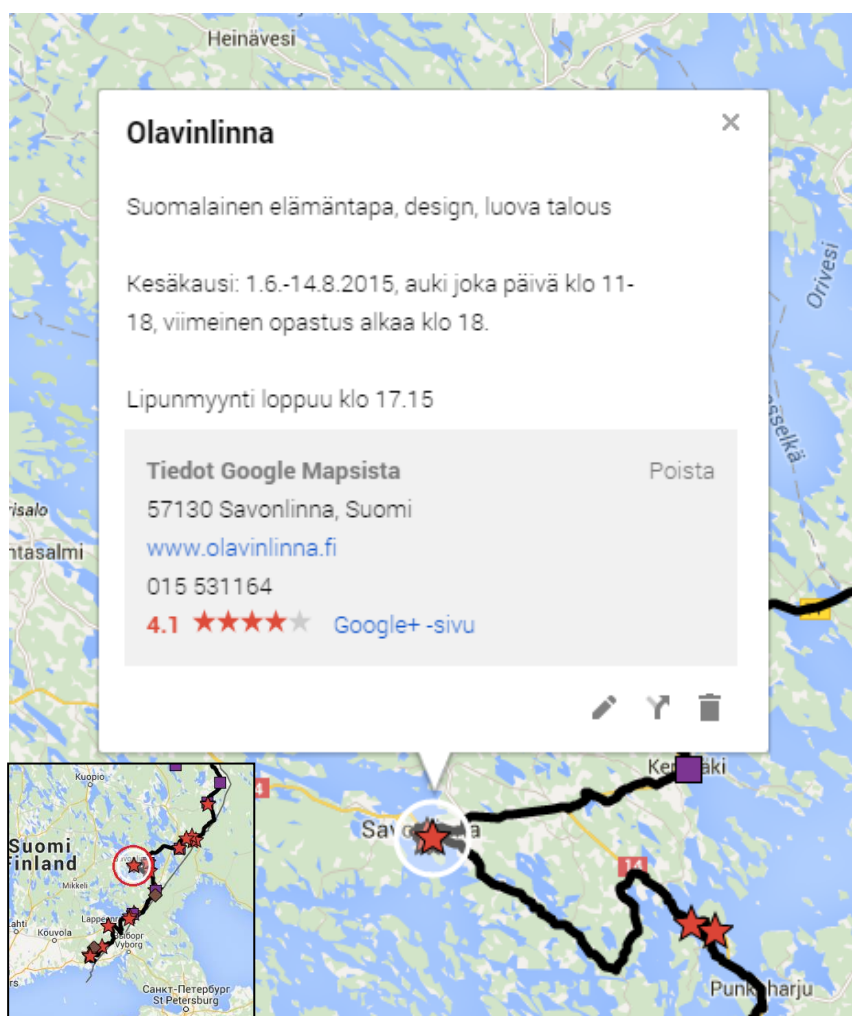
Olavinlinna

Olavinlinna (kuva 16), maailman pohjoisin keskiaikainen linna, suojasi Savon aluetta Venäjältä tulevilta hyökkäyksiltä. Nämä kyseiset hyökkäykset ja taistelut

elävät yhä linnan tarinoissa. Linnan monimuotoinen arkkitehtuuri osoittaa aikojen kuluessa vaihtuneet valtakaudet. Isännöinti on ollut sekä venäläisillä että ruotsalaisilla. (Museovirasto 2015.)

Matkailijoille Olavinlinna avasi ovensa 1979 ja siellä olevia palveluita kehitetään edelleen. Vuoden 2015 toukokuussa on tarkoitus toteuttaa linnan historiaa esittelevä näyttely, joka on moniaistinen ja myös esteetön. Lapsille suunnattu työpaja tarjoaa mahdollisuuden eläytyä aikakauden elämän tapaan. (Museovirasto 2015.)

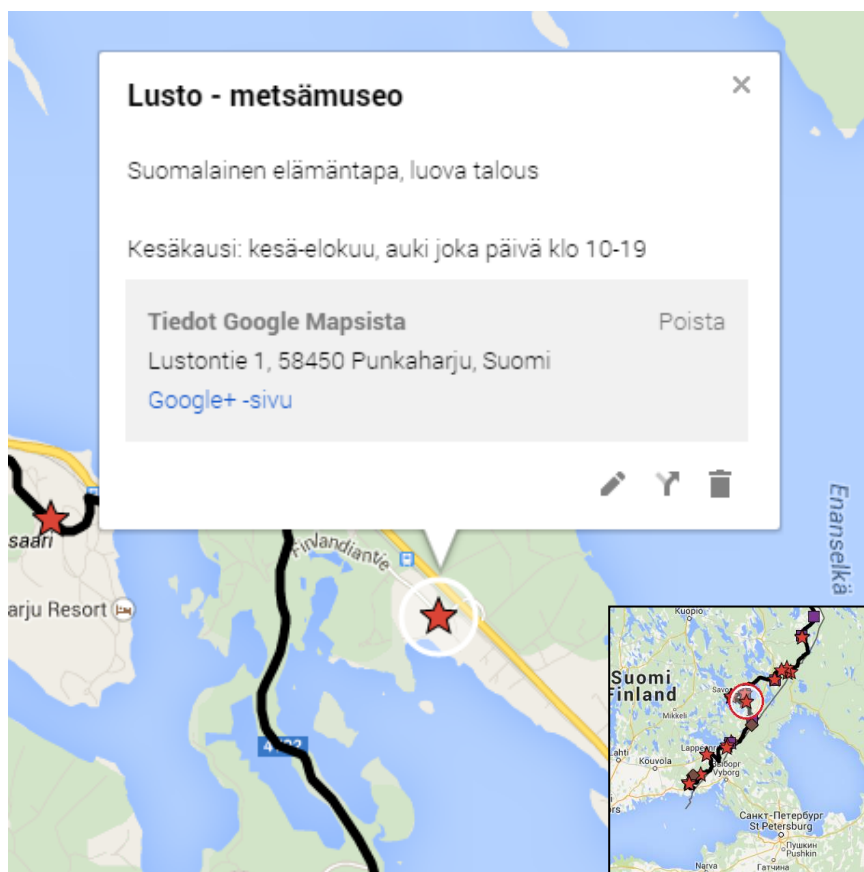

Kuva 16. Olavinlinnan sijainti kartalla.

Lusto – Suomen metsämuseo

Metsä ja luonto liittyvät suomalaiseen kulttuuriin. Se näkyy suomalaisten taloudellisessa hyvinvoinnissa sekä arkipäiväisessä elämässä. Lusto (kuva 17) on ihmisten ja metsän kohtauspaikka, jossa esitellään metsää ja sen vaikutuksia suomalaisten elämässä. (Lusto 2015.)

Luston metsäkulttuurin erikoismuseossa on mahdollista tutustua metsienkäytön historiaan näyttelyiden, kokoelmien, tapahtumien, työnäytöksien ja teemapäivien kautta. Perusnäyttelyihin kuuluu muun muassa Hiljaisuuden huone, jossa matkailija pääsee rentoutumaan kuuntelemalla syksyisen metsälammen tarjoamia ääniä. Muissa näyttelyissä tutustutaan esimerkiksi viime vuosisadan vaihteen puunkorjuusta tämän päivän puunkorjuu menetelmiin ja työkaluihin. (Lusto 2015.)

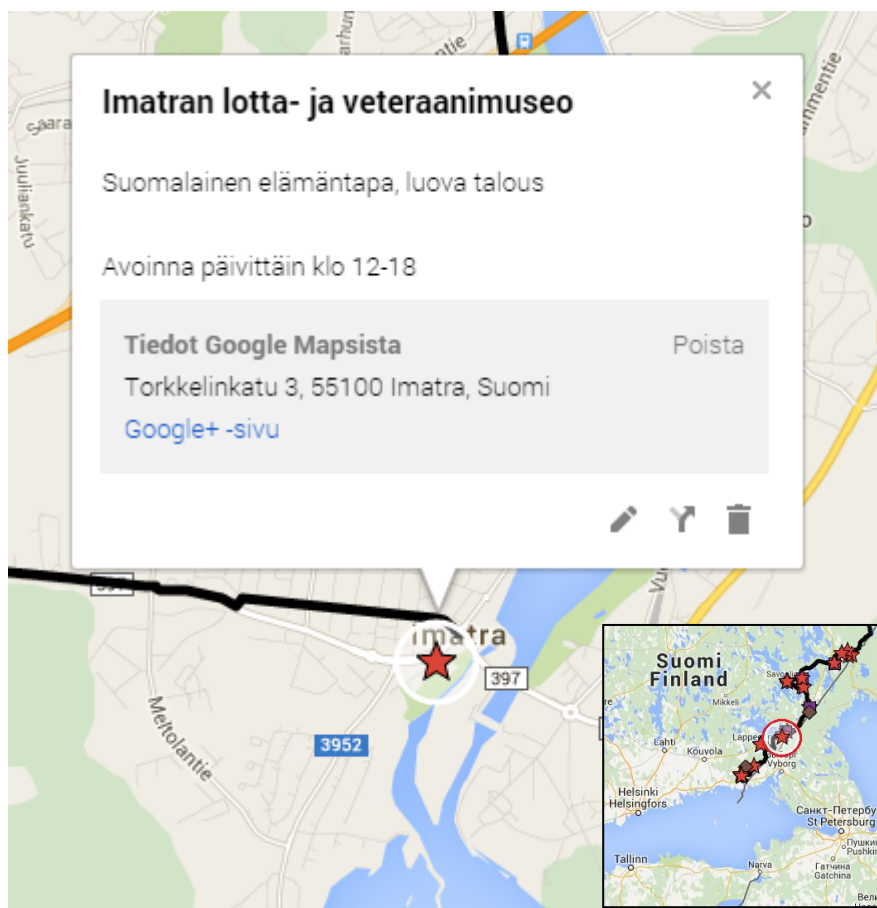

Kuva 17. Luston sijainti kartalla.

Imatran Lotta- ja veteraanimuseo

Kaunis Imatran keskustassa sijaitseva (kuva 18) Imatrankosken rakennus on alkuperältään toiminut vuonna 1925 Lääkäri Henrik Piponiuksen vastaanotto- ja asuintalona. Nykyisen museon ovet avautuivat matkailijoille vuonna 2000, ja museotalon emäntänä toimii entinen lotta Eila Ikävalko. Hänen miehensä on entinen sotiemme veteraani. (Etelä-Karjalan museot 2015.)

Suomalaista elämäntapaa ja luovaa taloutta esittelevä museo käsittelee toisen maailmansodan ja sen veteraanien muistoa. Museon näyttelyissä voi ihastella talvi- ja jatkosodan muistoesineitä, esimerkiksi lottien pukuja ja suonalaisten sekä neuvostoliittolaisten taistelijoiden asepujuja. Museo on auki päivittäin, ja siellä on mahdollisuus tutustua opastetulla kierroksella Suomen historiaan esimerkiksi vapaussodan aikana. (Etelä-Karjalan museot 2015.)

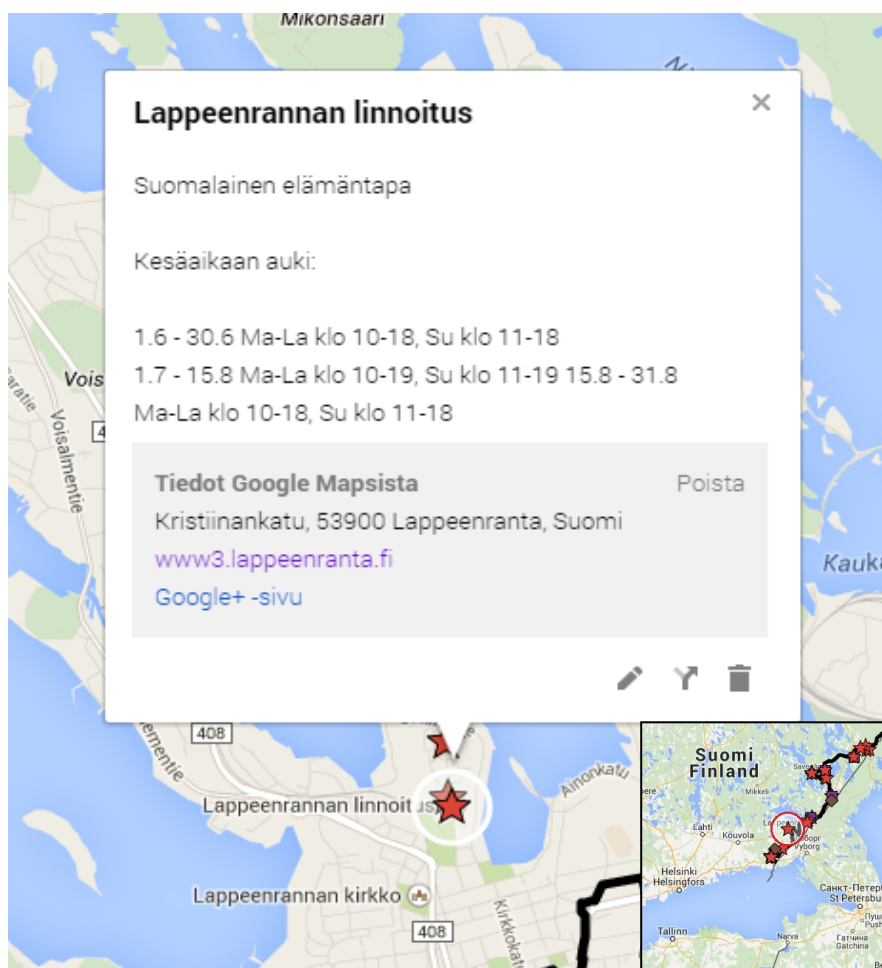

Kuva 18. Imatran lotta- ja veteraanimuseon sijainti kartalla.

Lappeenrannan linnoitus

Lappeenrannan linnoitus on ollut tärkeä osa Ruotsi-Suomen ja Venäjän taisteluja. Sen rakentamiseen ovat vaikuttaneet idän ja lännen kohtaamiset, ja tämän takia linnoitus on ollut sekä ruotsalaisten että venäläisten laajentama. Aluksi Lappeenranta alkoi rakentua linnoituksen sisälle, jonka jälkeen se alkoi levittäytyä muurien yli maaseudulle. (Lappeenranta 2015.)

Lappeenrannan linnoitus on muisto suomalaisten, ruotsalaisten ja venäläisten kulttuuriperinnöstä. Linnoitus on osana Linnasta-linnaan -kulttuuriketjua. Vanhaksi kaupungiksi kutsuttu Lappeenrannan Linnoitus on nykyisin yksi Lappeenrannan kaupunginosista. Se sijaitsee lähellä Lappeenrannan kirkkoa (kuva 19). (Lappeenranta 2015.) Lappeenrannan linnoituksessa on nähtävillä suomalainen elämäntapa ruotsalaisten ja venäläisten kulttuuriperinnön lisäksi.

Kuva 19. Lappeenrannan linnoitus kartalla.

Tuotoksesta voidaan nähdä, että tähdellä merkityt museot ja kulttuurikohteet ovat reitillä eniten esiintyviä kohteita. Myös suomalainen elämäntapa oli teematisista painopisteistä yleisin. Luova talous yhdistyi esimerkiksi museoihin, joissa kädentaidot ja erilaiset esineet ovat nähtävillä.

7 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimukseen kuuluville menettelytavoille on laadittu tarkat ohjeet joiden mukaan tutkijan on toimittava tehdessään tutkimusta. Lähtökohtia ovat muun muassa rehellisyys, huolellisuus, tarkkaavaisuus ja muiden tutkijoiden ja heidän töidensä kunnioitus. Lisäksi on käytettävä eettisiä tiedonhankintamenetelmiä. Suunnittelu, toteutus ja raportointi ovat myös osa luotettavaa ja eettistä tutkimusta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.)

Tutkimuksissa tutkijan on osattava periaatteet ja toimia niiden mukaisesti. Hyvien käytäntöjen hallitseminen ja niiden noudattaminen takaa eettisen tutkimuksen. Plagiointi on ehdottomasti kielletty ja tämä koskee toisten tutkijoiden tekemien tutkimusten lisäksi myös omia tutkimuksia. Tutkimuksessa saadut tulokset ja niihin johtaneet havainnoinnit on esitettävä todenmukaisesti eikä niitä saa muokata harhaanjohtaviksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 23, 26.)

Opinnäytetyön haasteiksi osoittautui kulttuurimatkojen internetsivujen luotettavuus. Monet kohteet eivät olleet päivittäneet sivujaan hiljattain, joka näkyi esimerkiksi parinkin vuoden takaisten aukioloaikojen tiedoissa. Puutteita löytyi myös tiedoista, joita tiedustelin sähköpostitse suoraan kohteiden toimijoilta. Aina tiedusteluni ei tuottanut tulosta ja jouduin hylkäämään kohteet kriteerieni puitteissa. Hain tietoni kulttuurimatkojen toiminnasta internetsivuilta ja vertasin kohteiden tietoja useamman sivuston välillä varmistaakseni tietojen luotettavuuden ja paikkaansa pitävyyden. Lähteenä käytin kuitenkin vain yhtä sivustoa, jotta hankkimani tiedot olisivat johdonmukaisia.

8 Lopuksi

Opinnäytetyöprosessini alkoi tammikuussa 2015, jolloin sain Karelia ammatti-korkeakoululta aiheen opinnäytetyölleni. Suunnittelimme yhdessä ohjaavan opettajani, Raija Ruususen, kanssa prosessin aikataulusta, joka tuntui minusta sopivalta. Opinnäytetyöprosessin eteni aikataulun mukaisesti aina suunnitelma-seminariin saakka. Konkreettisen työn alkaessa kuitenkin huomasin, että aika-tila kävi kiireiseksi omien henkilökohtaisten menojeni takia. Päätimme siis siirtää valmistumista kesäkuulle, aikaisemman toukokuun valmistumisajankohdan sijaan.

Ennen prosessia odotin oppivani uutta matkailualalta ja halusin kehittää itseäni sekä ammatillista osaamistani. Tärkein haaste minulle kuitenkin oli ryhtyä opinnäytetyöprosessiin yksin. En ole aikaisemmin työstänyt näin isoa työtä yksin ja vakuutin itselleni selviäväni prosessista täysin omien kykyjeni varassa. Vaikka olen suurimman työn tehnyt itse, olen saanut apua niin työni tarkastajalta, ohjaavalta opettajalta kuin kanssa opiskelijoiltakin. Tiivis yhteydenpito ohjaavaan opettajaan helpotti työskentelyäni, koska sain välittömän palautteen jo tehdystä työstä. Palautteen jälkeen minun oli taas helpompi jatkaa työtä eteenpäin.

Ammatillisen osaamisen lisäksi opin paljon kulttuurimatkailusta ja erityisesti Suomen kulttuurimatkailukohteiden tarjonnasta. Kohteita on paljon erilaisia ja jokaisella kohteella on oma tarinansa kerrottavana. Tämä tekee mielestäni kulttuurimatkailukohteista mielenkiintoisia, koska matkailijan on mahdollista oppia jotain uutta alueen historiasta ja kulttuurista. Kehitettävää kuitenkin on ja viestini lähtisi ensimmäisenä kulttuurimatkailukohteiden tietoisuuden kehittämiseen. Prosessin aikana selasin paljon eri kuntien ja kohteiden Internet sivuja ja en ollut kaikkiin tyytyväinen. Erityisesti kuntien kotiseutuyhdistyksillä olisi mahdollista kertoa sivuillaan alueen kulttuuritarjonnasta monipuolisesti.

Opinnäytetyöni olisi saanut hieman enemmän ”särmää”, jos minulla olisi itselläni ollut kokemusta valituista kulttuurimatkailukohteista. Olisi ollut hienoa hyödyntää

enemmän myös omia kokemuksiani, jotta olisin saanut kohteisiin paremman tuntuman. Minulla keräsi kuitenkin kiinnostus joitain kohteita kohtaan ja ajattelin itse käydä tutustumassa niihin. Erityisesti saamelaismuseumo ja luontokeskus Siida tuntui mielenkiintoiselta. Aluksi kohteiden valitseminen esittely osuuteen tuntui haastavalta, koska minulle ei heti muodostunut kokonaiskuvaa siitä, millaisia kulttuurimatkailukohteita olen valinnut kartalle. Nopeasti kuitenkin opin hahmottamaan kohteet, joista sain helposti valittua ne, jotka esittelen työssäni. Mietin kuitenkin, olisinko voinut valita esiteltävät kohteen toisin tai olisiko niitä voinut olla useampi. Minulle oli selvää, että haluan esitellä keskenään mahdollisimman erilaisia kohteita.

Opinnäytetyöni aihe oli mielestäni ajankohtainen, koska pyörämatkailu on vielä kehittyvä matkailumuoto. Se ei ole vielä saavuttanut suurta suosiota Suomessa, mutta Euroopassa monet kulkevat pyörällä töihin, kouluun ja kauppaan. Pyörämatkailulla on tulevaisuudessa hyvät mahdollisuudet kasvaa jopa autoilun ohi, koska sillä on vaikutusta ympäristöön ja ihmisten terveyteen. Siihen on myös helppo yhdistää muuta matkailutarjontaa, esimerkiksi kulttuurimatkailua, koska pyörällä on helppo pysähtyä ihastelemaan maisemia ja hyödyntämään alueen palveluja.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli luoda kartta, johon on kartoitettu EuroVelo 13 -reitin varrella sijaitsevat kulttuurimatkailukohteet. Karttaa hyödynnetään jatkossa Karelia ammattikorkeakoulun hankkeessa. Kartan avulla hankkeessa on tarkoitus tuotteistaa kulttuurimatkailukohteet. Pyörämatkailupakettien tuotteistaminen voisi olla esimerkiksi seuraavan, hankkeeseen liittyvän, opinnäytetyön aihe. Kohteista voitaisiin esimerkiksi tuotteistaa teemapaketteja. Suurimmilla sotahistorialisia kulttuurimatkailukohteita tarjoavilla alueilla olisi mahdollisuus tuotteistaa aiheeseen liittyviä pyöräilypaketteja. Raatteentie on ehdottomasti tähän parhaiten sopiva kohde. Tohmajärven alueelta taas löytyy paljon mielenkiintoisia museoita, joiden ympärille olisi helppo kehittää entisajan pyörämatkailupaketin. Teemaan voisi sopia esimerkiksi se, millaisessa ympäristössä koululaiset ovat oppineet lukemaan kansakoulun aikaan. Opinnäytetyötäni voidaan hyödyntää myös hankkeeseen liittyvissä tulevilla opinnäytetyöissä.

Lähteet

- Chazal Martin, S. 2012. Tarkkana liikenteessä. Yhteishyvä 3/2012, 52.
<http://www.eurovelo.org/>. 14.1.2015.
- Etelä-Karjalan museot. 2015.
<http://www.etelakarjalanmuseot.fi/lotta-ja-veteraanimuseo/>.
 22.4.2015.
- European Cyclists' Federation. 2014. A Call of Action: 10 key measures to get more people cycling more often in Europe. European Cyclists' Federation. http://www.ecf.com/wp-content/uploads/EP-2014-elections_ECF-manifesto_full-version_final1.pdf. 14.1.2015.
- European Cyclists' Federation. 2013. Cycle usage – cycling as main mode of transport % of population. European Cyclists' Federation. <http://www.ecf.com/press-corner/cycling-facts-and-figures/>. 14.1.2015.
- European Cyclists' Federation. 2009. EuroVelo. European Cyclists' Federation. http://www.eurovelo.org/wp-content/uploads/2011/08/090219_eurovelo.pdf. 23.4.2015.
- European Parliament. 2012. The European cycle route network Eurovelo. European Parliament. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2012/474569/IPOL-TRAN_ET\(2012\)474569_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2012/474569/IPOL-TRAN_ET(2012)474569_EN.pdf). 4.2.2015.
- EuroVelo. 2015. The European cycle route network. EuroVelo. <http://www.eurovelo.org/>. 14.1.2015.
- Hentinen, L. 2013. Kulttuurimatkailun katto-ohjelma. Matkailun edistämiskeskus. http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CEQQFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.luovasuomi.fi%2Ffile_attachment%2Fget%2FLiisa_Hentinen_Kulttuurimatkailun_katto-ohjelma_02062010.pdf%3Fattachment_id%3D122&ei=hrzZVPyQF-KhyAPCv4KQBg&usq=AFQjCNH8AoR8spAjSEXZZn_7XzovuBQkkQ&bvm=bv.85464276,d.bGQ. 10.2.2015.
- Hermannin viinitila. 2015. Hermannin viinitila. <http://www.hermanninviinitila.fi/>. 22.4.2015.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Tammi.
- Juminkeko. 2000. Juminkeko. <http://www.juminkeko.fi/index1.asp>. 22.4.2015.
- Kalmari, H. & Kelola, K. 2009. Vastuullisen matkailijan käsikirja. Keuruu: Image Kustannus Oy.
- Karelia Expert Matkailupalvelu Oy. 2015. Linja-auto kuljetuksista. sa.E.Hamalainen@edu.karelia.fi. 20.4.2015
- Kerimäki. 2005. Kerimäki. <http://www.kerimaki.fi/index.php?id=141>. 22.4.2015.
- Keski-Karjalan museot. 2015a. Kaurilan koulumuseo. http://www.keski-karjalanmuseot.fi/kaurilan_koulumuseo.htm. 22.4.2015.
- Keski-Karjalan museot. 2015b. Nymanin talo. http://www.keski-karjalanmuseot.fi/nymanin_talo.htm. 22.4.2015.
- Lampivaaran Ametistikaivos. 2015. <http://www.ametistikaivos.fi/>. 22.4.2015.
- Lappeenranta. 2015. <http://www.lappeenranta.fi/fi/Kaupunkimme/Linnoitus>. 22.4.2015.

- Lusto. 2015. <http://www.lusto.fi/etusivu.html>. 22.4.2015.
- Matkailun edistämiskeskus. 2008. Pyörämatkailun kehittämisstrategia 2009-2013. Matkailun edistämiskeskus. [http://87.108.50.97/relis/REL_LIB.NSF/0/02784918BB4DF638C2257524003CF731/\\$FILE/Pyorailymatkailun_kehitt%C3%A4misstrategia_2009-2013%20vrs%202.pdf](http://87.108.50.97/relis/REL_LIB.NSF/0/02784918BB4DF638C2257524003CF731/$FILE/Pyorailymatkailun_kehitt%C3%A4misstrategia_2009-2013%20vrs%202.pdf). 14.1.2015.
- Matkailun edistämiskeskus. 2010. Kiinnostaako Suomi kulttuurimatkailukohteena?. Matkailun edistämiskeskus. <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2013/04/A167-Kiinnostaako-Suomi-kulttuurimatkailukohteena1.pdf?dl>. 12.2.2015.
- Matkailun edistämiskeskus. 2014. Kulttuurimatkailun kehittämisstrategia kansainvälisille markkinoille 2014-2018. Matkailun edistämiskeskus. <http://www.kulmat.fi/images/tiedostot/Kulttuurimatkailun-kehittamisstrategia-2014-20183.pdf>. 4.2.2015.
- Museovirasto. 2015. <http://www.nba.fi/fi/museot/olavinlinna>. 22.4.2015.
- Nukke -ja lelumuseo Suruton. 2013. Nukke -ja lelumuseo Suruton. <http://nukkemuseo.fi/>. 22.4.2015.
- Parviainen, H. 2015. Hermannin viinitila. Suullinen tiedonanto. 21.4.2015.
- PohjoisKarjala.com. 2015. PohjoisKarjala.com. <http://www.pohjoiskarjala.com/kunnat/lieksa/matkailu/paateri-eva-ryyn%C3%A4nen>. 22.4.2015.
- Pyörämatkailu.com. 2013a. Pyörämatkailu.com. <http://www.pyoramatkailu.com/mita-pyoramatkailu-on/>. 14.1.2015.
- Pyörämatkailu.com. 2013b. Pyörämatkailu.com <http://www.pyoramatkailu.com/pyorat/> 19.1.2015.
- Raatteenportti. 2015. Raatteenportti. <http://www.raatteenportti.fi/ratteentie>. 22.4.2015.
- Rukajärvi-keskus. 2015. Rukajärvi-keskus. <http://www.rukajarvensuunnanhistoriyhdistys.fi/rukajarvikeskus/tausta/>. 22.4.2015.
- Ruusunen, R. 2015. Karelia ammattikorkeakoulu. Suullinen tiedonanto. 19.2.2015.
- Räsänen, P. & Saari, H. 2004. Melonta-, pyöräily- ja vaellustarjontamme ja sen kysyntä ulkomailla. Matkailun edistämiskeskus. <http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2013/04/A134-Melonta-pyo%CC%88raily-vaellustarjontamme-ja.pdf?dl>. 4.2.2015.
- Siida. 2015. <http://www.siida.fi/sisalto>. 22.4.2015.
- Tankavaaran kultakylä. 2015. Tankavaaran kultakylä. <http://www.tankavaara.fi/index.php/fi/>. 22.4.2015.
- Tankavaaran kultamuseo. 2015. Tankavaaran kultamuseo. <http://www.kultamuseo.fi/museo/pages/fi/etusivu.php>. 22.4.2015.
- Turunen, O. 2015. Lehtori. Suullinen tiedonanto. 21.4.2015
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. 12.2.2015.
- K

- ★ : museot, kulttuurikeskukset
 ◆ : luonnonkohteet/muistomerkit
 ■ : kirkot, design -kohteet.

Kaikki kartalle valitut kulttuurimatkailukohteet paikkakunnittain, yhteensä 77 kohdetta:

Alleiviivatut kohteet valittu esiteltäväksi

Inari:

Kolttien perinnetalo ★
 Siida ★
 Karhun pesäkivi ◆
 Ivalonkirkko ■
 Piispankivi ◆

Tankavaara:

Tankavaaran Kultamuseo ja Kultakylä ★

Pelkosenniemi:

Lampivaaran Ametistikaivos ★
 Revontuli kappeli ■
 Talvisodan kaatuneiden muistomerkki ◆
 Talvisodan taistelun muistomerkki ◆
 Saunakankaan varuskunta-alueen muistomerkki ◆
 Salpalinja ◆

Salla:

Sallan Sota- ja jälleenrakennusajan museo ★
 Saksaslaisten rakentamia ampumapesäkkeitä ◆
 Salpalinja ◆

Kuusamo:

Kuusamo talo ★
 Porkkatörmän näyttelytila ★
 Kuusamon kotiseutumuseo, Ulkomuseo ★
 Lahtelan kota ◆
 Iso räjäytetty bunkkeri ◆
 III Armeijakunnan muistomerkki ◆

Suomussalmi:

Suomussalmen kotiseutumuseo ★
 Jalonniementalo ★
 Ilmari Kianto -näyttely ★
 Soivametsä ◆
 Liekkipatsas ■
 Raatteentie: ◆
 ➤ Kuomanjoen muistomerkki ◆
 ➤ Ukrainalainen muistomerkki ◆
 ➤ Talvisodan monumentti ◆
 ➤ Venäläinen muistomerkki ◆
 ➤ Raatteen taisteluiden muistomerkki ◆
 ➤ Entisöity puolustuslinja ◆
 ➤ Raatteen Portti ★
 ➤ Raatteen Vartiomuseo ★

Kuhmo:

Kuhmon Talvisotamuseo ★
 Kuhmon kamarimusiikkijuhlat ★ :
 ➤ Kuhmon talo ★
 ➤ Kontion koulu ★
 ➤ Kuhmon kirkko ★
 Juminkeko ★
 Tuupalan museo ★
 Nieminen - tervakylä

Lieksa:

Pielisen museo ★
 Lieksan Rukajärvikeskus ★
 Paateri - Eeva Ryyänen ■
 Talvisodan Viisikon Linja ◆

- ★ : museot, kulttuurikeskukset
 ◆ : luonnonkohteet/muistomerkit
 ■ : kirkot, design -kohteet.

Ilomantsi:

Hattuvaaran tsasouna ■
 Pyhän Profeetta Elian kirkko ■
Hermannin viinitila ★
 Parppeinvaaran runokylä ★

Tohmajärvi:

Värtsilän myllymuseo ★
 Saarion voimalaitosmuseo ★
Kaurilan koulumuseo ★
Nymanin koti- ja apteekkimuseo ★

Kitee:

Kiteen kotiseutumuseo ★
 Kiteen kivikirkko ■

Kerimäki:

Kerimäen puukirkko ■
 Kerimäen Kalastajatila ★

Savonlinna:

Olavinlinna ★
 Kollaen kivet ◆
 Savonlinnan maakuntamuseo ★
Nukke- ja lelumuseo Suruton ★

Punkaharju:

Taidekartano Johanna Oras ★
Lusto – metsämuseo ★

Parikkala:

Parikkalan meijerimuseo ★
 Parikkalan puukirkko ■
 Rönkkösen patsaspuisto ◆

Imatra:

Imatran rajamuseo ★
 Kolmenristin kirkko ■
 Imatran kaupunginmuseo ★
Imatran veteraani- ja lottamuseo ★

Lappeenranta:

Etelä-Karjalan museo ★
 Etelä-Karjalan taidemuseo ★
Lappeenrannan linnoitus ◆
 Ylämaan jalokivimuseo ★
 Salpalinja ◆
 Salpalinjamuseo ★
 Pioneeri museo + Miehikkälän
 kotiseutumuseo ★

Kaikki kartalta pois jääneet kulttuurimatkailukohteet:

Poisjäämisen syy sulkeissa

Taiga Spirit (kohteen tarkoitus)

Design House Idoli (aukioloajat)

Saamelaiskulttuurikeskus Sajos (kohteen tarkoitus)

Taistelijantalo (informaation puute)

Makkolan museotila (informaation puute)

Hytermän luonnonsuojelu- ja museosaaret (hankala saavutettavuus)

Möhkön ruukki (hankala saavutettavuus)

Kohteiden poisjäämisen syitä olivat seuraavat:

aukioloajat

hankala saavutettavuus

tietoisuuden puute

kohteen tarkoitus